

אלהי הנושק לוחמים ועוצם עיניהם ההזות,
הידעת את פי הלוחם שנשקת בפעם הזאת?
השמעת פה זה בדברו? הראית רחום ונקמ
מה אלמג הלומות התנפץ עם המצח הזה המקמר,
איזה ישר כרע עם הגב שהמך בטרשי הקרבות
ואיזו שירת נעורים נשתתקה בשחק לב הנדבות...
תן אות, אלהי המתים, שידעת ידוע כל זאה,
שבאיזה מקום בעולם ממשיכות שתי עיניו להזות.
שבצל שכינתך - טוב לבן, שמתחת כנפך, כמו טף,
ממשיכים הלומות לשחק על קמרת מצחו דמלקף.
שרפאת לנער אי שם: קם ישרו ועמד על רגליו
ושירו מכסה לגבעות בכסות העירית, השחלב...
תן אות לרעיו, אלהי, עגנו נכר, שאם לא
- הלא טעם לשמש אינו, לירח יקר בהלו
עגנו נושק לוחמים ועוצם עיניהם דהזות:
הידעת את פי הלוחם שנשקת בפעם הזאת...

שחק שלו

גילי נפל בגולן, הרחק מהבית, והותיר אחריו שובל ארוך של אבלים ומסרבים להאמין. אתה רוצה לקבול ממש על חוסר התחשבות מצידו, אך כמובן שזה לא הגיוני והמסקנה ברורה: שהכל הופך לאבסורד במציאות כזאת של הרג.

גילי היה מאושר בעת האחרונה, אמנם ויתר על נסיעה קורצת לארה"ב, אך היה שלם עם עצמו בידיעה שזאת הדרך הרצינית להגשים תכניות, וזאת למרות שבכך כפה על עצמו ריחוק ותקופה של גענועים לנערה שזה אך נקשר אליה. גילי הספיק ללגום מעט מחיי הסטודנט בעיר, והיה חוזר מדי יום חמישי עם הרבה התלהבויות "מהנושא". אולם היה ברור לו באיזה קשיים יעמוד עת ילמד באקדמיה, והכין את עצמו בקפידה וביסודיות לקראת הבאות. ואז באה כרעם ביום בהיר המלחמה הארורה!!

חיכיתי לגילי באותו יום כיפור עד אחת בלילה, כי אמרו שטלפן ואמר שהוא בדרך לחצור, פשוט רציתי להפריד. משבוש לבוא, הלכתי לישון בכדי להתעורר בשתיים ולעלות גם כן לאוטובוס. גילי — כך סופר לי, "הוקפץ" באחת וחצי ל:קודות הכינוס — ויותר לא לעולמי עד.

גילי, גלעד — לא נשכח אותך, עד, עד שתחזור.

גלעד לא יהיה אתנו כשנשוב הביתה ונפשוט אתהמדים. אנחת רווחה מפי הורים ואחים מאושרים תלווה אותנו כשנחזור, אולם אצלנו תלך אז המועקה ותגבר ביתר שאת. כי לחזור לביתה, אל ההווי הקבוצתי, בידיעה ששוב לא נשב עם גילי לפטופט של שעות קטנות עם קפה וצלילים לפי הזמנה — לתמיד, לעולמים, זאת הנוראה שבהרגשות. ואחר כך בחתונות, במסיבות ובריקודים, מי בכלל מאמין שנוכל לשמוח פעם כמו שידענו. ההווי ה"סלעי" שלנו תמיד התרחש סביב גילי. היתה מעין נהירה לרגל אל חדרו מדי יום שישי. גילי היה המוקד, כי כולם אהבו את הניתוחים שלו שהוא מילפל אותם עם סגנון דבור שהיה מיוחד רק לו.

אותי תמיד ציער, שלא מעטים פיקפקו האם הוא יחזור לקיבוץ לאחר הלימודים. כי מי שהכיר את גילי מקרוב, יכול היה לחוש בקשר העמוק שלו לקיבוץ, ואני תמיד הייתי מוכן לחתום על כך במאה אחוז.

המלחמה הארורה הזאת, אותו חייל סורי ששם קץ לחייו — אתה נתקף בחרון וזעם אין אונים איך קטעו חיים יפים של עלם חמודות ושמו לאל זאת כל התכניות היפות.

גלעד זוהר

נולד 8-7-1949

נפל 19-10-1973

ה'שוקה'
"הרציוני"
לפי של יסאע"

קוים לבנותו מעלים
חברו להדולה

אריה — כשעליתי ארצה והגעתי למוסד, גלעד היה חבר בוועדת הקליטה של סלע ולא רק זה אלא שגרתו איתו בחדר יחד עם איריס. אבל מה, היתה בעיה שגילי, כמו רוב חברי סלע, לא אהבו ילדי חוץ; לא יודע אם הם לא אהבו, בדיוק, בכל אופן גילי לא התיחס, כי לא היה לו זמן לשטויות; הוא נגן הרבה באקורדיון. בתקופת הקליטה שלי גילי נראה לי בחור מבוגר מכלם וכולם היו עומדים במקלות ומסתכלים איך הוא מתגלח.

בתקופה ההיא, בעצם כל הזמן, הוא היה אחד המנהיגים של הקבוצה. היה משקל רב מאד לדברים שלו.

ישי — כשאני חושב על גילי, יש כמה תמונות אופייניות שצצות לי. הראשונה — קצין ההווי של הקבוצה, אם אפשר להתבטא כך.

אני מניח שכולם זוכרים את השעות הארוכות מאד שהיינו יושבים בחדר שלו, מאזינים ליצירות שניגן או שיושבים ושרים. זה אחד ההיבטים של הבחור הזה כמו שאני זוכר אותו.

"צד שני, זה הניסוחים — כמו שאריה אמר, משקל הדברים שלו בכל שיחה, בכל ויכוח; מיני ניסוחים מעניינים". לא יכול לצטט, לא זוכר אותם, אבל נשארה לי תמיד התמונה הזאת, הזכרון הזה של ההתבטאויות המיוחדות מאד שהיו אופייניות לגלעד.

עוד אספקט אחד, היבט, כמו שאומרים. זה שובבות אדירה שאי אפשר היה לדעת מתי יתפוס איזה "זיוק" ויטפס על העץ; ולעשות דברים לא שגורתיים: לקפוץ למים ולשחות. לנסות! העזה די רצינית; במושגים של פעם, קראו לזה חוצפה.

זה מתחיל מהשיר ששרנו באותו חג חנוכה ידוע בשנת 1957. "צימוקים לבני" כשנלעד פורץ שם בסולו מקורי משלו (מילים ומנגינה) שגורם למלוינה (הגננת) להכנס מתחת לשולחן. ותיקי סלע זוכרים אותו חג עד היום.

יאר — אני רוצה לציין קו אחד שלדעתי אפיין את גלעד בעיקר בשנים האחרונות שאחרי הצבא. זה החיות שנבעה ממנו ממש בצורה בלתי רגילה. כל פעם שהייתי משועמם או שהיה לי כבד על הלב, הייתי בא אל גילי, או שזה בנגינה שלו שהייתי יכול לשבת שעות להקשיב לנגינה או לשמוע את הצורה בה הוא מביע את הדברים, כל דבר, אפילו הדבר הפשוט ביותר.

הלבטים אם לצאת לשנת חופש או ללכת ללמוד. הדרך המעניינת שהוא העמיד את הנושא בכל אותם המפגשים אתו, לכל אורך השיחות, הדוגמה היפה ביותר היא השמות שהוא המציא לכולנו. כי השמות שלנו הם פשוטים מדי. אני חושב שעברתי איזה חמשה שמות אצלו. אם זה עץ, אם זה ג'אול, אם זה דוב... אם גילי היה קורא לי פתאום בשם שלי זה היה מדהים אותי, הוא לא יכל. למשל, ג'אול הוא קרא לי חצי שנה, ואחרי זה הוא עבר לג'אוליסט.

אני לא יודע באיזו מידה הוא היה מבוגר מאתנו, כמו שאריה אמר, אבל אני בטוח בזה שאני שאבתי ממנו המון חיזוק בהמון בעיות שלי. ואפילו דברים שהוא נתן לי עצות

ואני לא בטוח שהוא עמד בהן: יחסים עם בחורות, יחס לקיבוץ... מאד בלט אצלו כוח ההתמדה שלו. קודם כל בהדרגה שהדריך שנתיים וחצי. אני יודע שאחרי 8 חדשים אני נשברתי טוטלית. בעיקר בנייה. אם זה במוסד שהיה יושב שעתיים וזה היה נחשב אצלנו להמון זמן. ובעיקר כשהתחיל לנגן על האורגן לקראת ההכנות לאקדמיה. ההתמדה הזאת ממש שבתה את לבי. תכונה שאי אפשר למצוא אצל הרבה אנשים. הוא היה יושב ומנגן סולם ועוד סולם שעות על גבי שעות בכדי לרכוש את הטכניקה. וזה לא יצירות שאפשר להנות מהן.

תמי — אותי זה הרגיז מאד כי אי אפשר היה בכלל לדבר אתו. הוא היה חוזר ביום חמישי, נסגר בחדר עד יום ראשון. הייתי באה לדבר אתו והיה אומר "תשבי תמר על הכורסא". הכורסא שהיתה נדלקת ונכבית.

עמוס — לי היתה זכות ראשונים על הכורסא הזאת כי אני הייתי שפן הנסיונות שלו כשהתקין בה את הפעלולים.
תמי — אחר כך היינו נוסעים כל יום חמישי לת"א. הוא היה נוסע לשעור תמיד עם מכונית היוקרה (הפינו 404 האוטומטי) וזה תמיד היה מוכרח להגמר או בסרט או שנכיר לו עוד חברות שלנו. הסתובב אצלי בבית על הכסאות המיוחדים, אף פעם לא היה חוזר ישר לקבוץ.

עמוס — בתקופת הנסיעות המשוגעות האלה הסביר לי שיש לו פשוט מחלקה לקשרי-חוץ. אני חושב שזה ממש היה פולחן אצלו לקשור קשרים עם אנשים.
אני זוכר בנופשאתון בנהריה איך קשר קשרים בין רגע עם כל האמרגנים ועשה שם חיים משוגעים.

ירון — בשנה שעברה כשאני הייתי בנהריה (גלעד לא יצא כי לפי נמכינה) היה בסיום הופעה של אריק איינשטיין

ועוזי (אחיו) בא עם אשתו ורצו להכנס. ידעתי שגילי הכיר את האמרגנים אז צעקתי להם: "תראו זה אחיו של גלעד מחזור. תכניסו אותו פנימה לאולם.

עוזי — כן, באמת לא היו בעיות. אמרו "זה אח של גלעד, קדימה!" ונכנסו.

ברוך — אותי פעם גילי הפתיע. הוא בדרך כלל לא היה נופל בפח עם בחורות. אבל פעם הוא חזר מכפר המכביה מאיזה כנס. רק ירד מהאוטו, תפס אותי ואמר: "שמע ברוך, אני בעננים!" גילי אתה בעננים! "באמת ראיתי שהוא חוזר ועצבני". אל תשאל, הכרתי בחורה ברוך ואתה מכיר אותה. ושמע, עכשיו אני בכלל לא יודע איפה אני נמצא. לא יודע אם אני רוצה ללמוד השנה. יש לי אפשרות לנסוע לחו"ל. היא לוחצת מפה ומשם". זה הפתיע אותי כי גילי עם בחורות: אחת באה ואחת הולכת.

יאיר — עם בחורות המציא את ענין "הסניפים". היתה לו ידידה טובה בראשל"צ. אז הוא קרא לזה "סניף ראשון".

עמוס — החזרה של גילי מכפר המכביה זו באמת תמונה שקשה לשכוח אותה כי זה לא היה מתאים לגלעד. אני זוכר שאחרי שדיבר עם ברוך הוא בא אלי ואל רחלי בהכרזה: "לא לדבר אתי היום כי אני מבולבל. לא יודע מה קורה לי" אבל לא ויתרנו ורחלי מיד התחילה לנסות לדובב אותו.

אז הוא ספר שמצא בחורה ועכשיו הוא לא יודע להחליט אם לנסוע לארצות הברית או לימודים כי היא נוסעת ומה פתאום הוא ישאר פה בארץ. זה פשוט לא היה בתכנית שלו שפתאום יפגוש בנערה שתשבש לו את התכניות. זה בא לו במפתיע ובקושי ידע איך אוכלים את זה.

ישי — בין ההגדרות האהובות עליו היתה המילה "פעלולים", כי נורא אהב להתעסק עם כל מיני דברים טכניים, כולנו זוכרים את קופסת המפסקים הזאת שהיתה מתפעלת את כל החדר מהמיטה: כיבוי האורות, הפטיפון, הקומקום החשמלי, הכל אצלו היו פעלולים, אפקטים, ועשן, למשל התחיל פתאום לעשן. לא שאהב לעשן אלא פשוט אהב להיות אפוף עשן.

עמוס — אני מוכרח להגיד שלא אהבתי לנסוע אתו כי לא היו לו חוקי תנועה. זה היה אחד הדברים שהיו מוציאים אותי מדעתי. פעם נתתי לו לנהוג בסוברו של שלמה כי הייתי עייף, הגענו לצומת אשדוד וסוסייתא צבאית ניסתה לעקוף, נלעד פתאום אומר: בשביל מה לתת לו לעקוף; הגביר מהירות, חסם לו את הדרך. אחר כך הני"ל חסם לנו את הדרך בצומת כנות, ירד מהאוטו וכמעט רצה להרביץ לנו, וגילי, באדישות, מנסה להרגיע אותו.

ירון — גילי בכלל אהב ליצור ספורי מתח. פעם היה איזה ענין עם בחורה (הספור נקרא "מקרה יודוביץ") שבהזדמנות לקחה לו את המעיל ואחרי כן נרתעה מלפגוש אותו. זה הרגיז אותו מאד ולכן הוא עשה עליה כמה עיקובים. צלצל בדירה שלה והיא התנהגה כאילו שאיננה בבית. אחרי כן הוא ירד לרחוב ועשה רעש עם המכונית כאילו שהסתלק אבל למעשה נסע רק עשרה מטר והמשיך בעיקוב. ממש ספור בלשי. הוא אהב במיוחד לספר אחר כך לחבר'ה את כל האגדות וזה היה תמיד עם הרבה "מטעמים" והחבר'ה היו תמיד נהנים לשמוע את הספורים מחדש.

עמוס — בתקופה שעבד בשטיפת כלים, סלביה היתה סדרנית עבודה. הוא ניגש אליה והסביר לה: "תראי, יש כמה מקרים מעניינים, אבקש להעביר אותם דרכי". כשאני הייתי גומר לאכול אז כמובן בלי לראות את גלעד אי-אפשר. הוא היה מסביר לי: "עמוס, מקרה מעניין. אני חוקר. נמצא בשלב של חקירות".

יגאל — כשאני עברתי הכשרה על מכונית השטיפה, גילי בא לתדרך אותי על כל עובדת במטבח וכיצד יש להתיחס אליה. בעיקר באיזה כוח לפתוח את הרדיו בכל שלב. ואחרי כן הוא בא לראות איך הכל מתבצע בזמן העבודה.

עמוס — למעשה, רק עכשיו שמנו לב שהוא החדיר לנו שפה משלו. כי היתה לו ממש עברית משלו. כל כך הרבה ביטויים: "האמנם", "מקרה מעניין אך מוזר", "יאלה 'תראות', 'יאלה 'תחלק".

יגאל — כשחזר מ-45 יום מילואים הביא אוצר שלם של ביטויים שלמד מהקשריות: 'הא ג'לווד, זה לא פנוי' — זה הלך אצלו המון זמן אחרי שגמר את המילואים.

תמי — פעם חזרתי אתו מאד מאוחר בלילה ובצומת אשדוד הוא הרשה לעצמו לעבור באדום. אני נורא התרגזתי שנסע באדום, אמרתי לו "מה אתך יש מצלמות ותקבל את הדו"ח בדואר". הוא עצר, נסע את כל הדרך בחזרה, ירד, בדק את הרמזור מכל הכיוונים איזה חצי שעה וכל זה בשלוש וחצי לפנות בוקר. אני חשבתי שאני הולכת להשתגע.

צביה — כשאני הייתי נוסעת אתו — רק הייתי מתיישבת היה ישר מקדים ואומר: "אני זוכר לנסוע לאט".

עמוס — היה לו פולחן רכב! אין מה לדבר.

ישי — הוא היה חולה הנה ולא התבייש להודות בזה.

תמי — הוא נורא אהב ילדים. אני זוכרת שכשעבדתי

עם הקבוצה של רע, ורד ומירית, הייתי מוכרחה להביא אותם

כל פעם ב-3.30 אחה"צ לנלעד שניגן בחדר על הפסנתר.

עמוס — למשל, הבן של יהודית ושלמה, ירד, היה

באופן קבוע נכנס אחרי הצהרים לחדר של גילי. גלעד היה

משאיר את הדלת פתוחה והפספוס היה יושב בשקט

ומקשיב. וזו תמונה שחזרה ממש יום יום. לפעמים שגילי

רצה להיות לבד הוא היה נועל את החדר מבפנים כי לא היה לו לב להניד להם שהיום לא.

אני זוכרת שלפעמים היה בא הביתה עם מצבי רוח לא כל כך טובים. פעם הוא הופיע בחדר כשאני שכבתי חולה בשפעת. ישב שתי דקות, לא שאל כלום. קם והלך. אחר כך אני מקבלת מכתב עם תיאור טבע על האבנים החלקלקות, גשם שיורד — מעבר לגבול.

ולבסוף הוא מסיים: "מהבן הפושע שלך שמצא את אמא שלו נוססת, קם וברח." אני הבנתי שחזר אז בדיוק מאיזו פשיטה (זאת היתה תקופה כזאת) ולא היה לו כוח אפילו להתעניין מה עם אמא שלו — וכשנסע הוא מיד חשב וכתב את המכתב. אני חושבת שעבר די הרבה בתקופה שהשתתף בפשיטות.

ישי — היתה לו תקופה די קשה אחרי שיאיר פנט נהרג.

איריס — אני חושבת שזה היה אופייני לו לפתור דברים קשים בצורה כזאת קלה. לכן זה נשמע כמו ספורים כאלה. הכל אצלו נגמר בפשטות. מהכל הוא היה יוצא איכשהו בצורה קלה ונחמדה ולכן עולים אצלו עכשיו הזכרונות על גילי המצחיקן בעיקר. אני זוכרת שהייתי באה לבקר בחצור תמיד הייתי מגיעה אליו. פעם באתי והוא ישב על "בגרות" במתמטיקה. כל החברה בבריכה וגילי יושב באמצע הקיץ ולומד. אמר לי שהוא לא הולך לבריכה היום ולא יעזור שום דבר. אסור לוותר היום כי מחר יהיה אותו הדבר. ונתן לי הרצאה שלמה כמה הוא צריך להתעקש אם הוא רוצה להשיג משהו.

ישי — היתה לו המון בקורת כנגד ה"ממסד" (מילה שהיתה שגורה בפיו) הוא פחד להיות חבר קיבוץ ממוצע (כך נהג להתבטא) שעובד, אוכל וישן. הוא יצא המון נגד זה והשמיץ אפילו בצורה מוגזמת רק מתוך התנוונות. זה היה מעין נשק.

וגם אנחנו החכמה, היינו נכנסים אליו, ובעיקר בתקופה האחרונה יושבים, מאזינים שעה קלה, רואים שהוא כל כך שקוע, אומרים לילה טוב ויוצאים.

עוזי — אחרי הצבא, אני זוכר שגילי התחיל לתלות בחדר שלו מילים של השירים שאהב: "אחי הצעיר יהודה" הופיע אצלו ראשון על הכתלים. זה מאד נראה מוזר בעיני. **צביה** — אני חושבת שזה היה אחרי שעברו תקופות קשות כשיאיר נהרג ויזהר. המילים האלה דברו אליו.

אתם מספרים פה הרבה דברים שמראים את הצד הליצני שלו. אתם לא נתקלתם גם ברגעים שלעד היה מאד רציני ועצוב?

הסברתי לו שעליו גם להרקיד. הוא נורא נבהל וישר רץ למצא מישהי שתלמד אותו את כל ריקודי העם. לאחר חודש וחצי הוא בישר לי שזה בסדר והוא השתלט על הנושא. **ברוך** — פעם כמעט לקחו אותנו לכלא — אותי ואת גילי. זה היה בדרך חזרה מאשדוד כששחבנו אבטיחים ופתאום הגיע שומר על סוס. אני שקשקתי אבל גילי הסביר לו באדישות: "עזוב כלא, אנחנו בסה"כ ילדים טובים מהקיבוץ ואולי לא כדאי שתתעצבן".

השיחה התמשכה לה עד מאוחר. זאת היתה מין התפרקות כזאת שכולנו היינו זקוקים לה, צחקנו המון, היתה אוירה בדיוק כמו שגילי אהב. לרגע נשתכחה האמת הנוראית.

אריה — לנלעד היתה בעיה מאד קשה. איפה שהוא לא יעבוד, זה יתנגש עם הנגינה שלו. נורא הרגיו אותו לעסוק 8 שעות ביום בעבודה שמזיקה לידיים שלו. הוא ניסה לעבוד במסגריה וזה לא הלך. אז הוא הגיע לשטיפת כלים וגם שם, למרות ההווי הוא הרגיש שזה לא זה. מה שהחזיק אותו זו היתה הנגינה. הוא היה מין אמן שרצה לעסוק רק בשטחים שאהב.

עוזי — כשגילי חזר מהצבא הוא שאל אותי איפה כדאי לעבוד. אמרתי לו, בוא לשלחין, כל החבריה צעירים. הוא אמר לי ישר במקום: "אין לי שום דבר נגד עבודה אבל זה לא זה. אני צריך למצוא עבודה שתאפשר לי ללמוד, תאפשר לי להיות פנוי בערב. לא להיות עייף כדי שאפשר יהיה להתקדם. לשקוע בעבודה קשה זה הדבר האחרון שצריך לעשות". אלה היו המילים שלו כל הזמן. — אולי מישהו יכול לענות לי על השאלה למה נלעד לא ניסה אף פעם לרקוד?

ברוך — כי הוא היה נהנה יותר להסתכל על אנשים מהצד אבל זה לא מדויק כי סלאו כן היה רוקד. **ישי** — זה התחיל מזה שבזמנו, מבחינה טכנית לא יכול היה לנטוש את האקורדיון כי לא היה מי שיתחלף אתו ברמה סבירה. וכך הוא פשוט התרגל רק לנגן. **עוזי** — שאלתי קודם בקשר לריקודים וגילי, כי פעם, לפני שהיה צריך לנסוע לארה"ב, לאחר שקיבל תשובה חיובית מהסוכנות, בא ושאל אותי מה תפקידו של אקורדיוניסט שם.

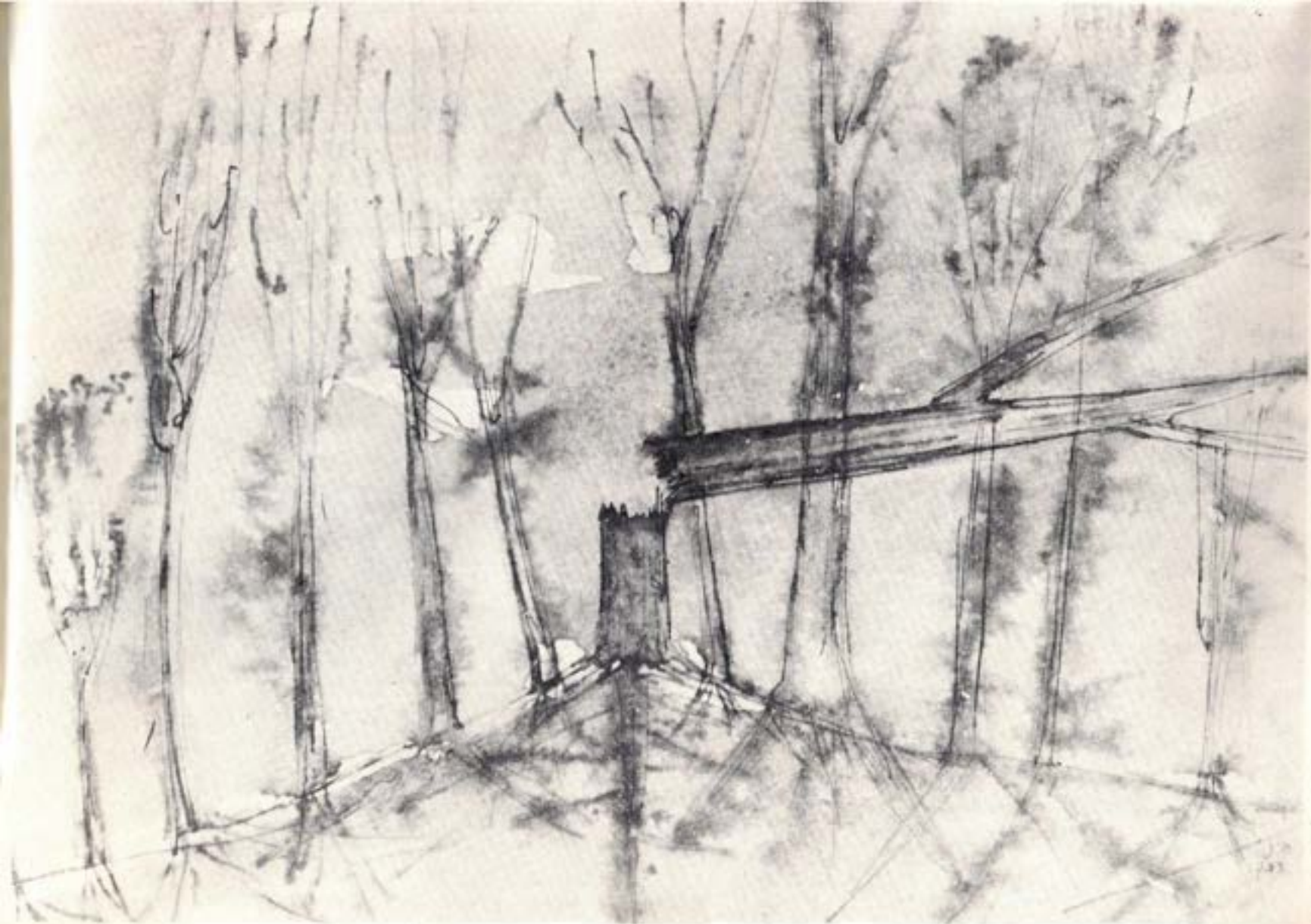
מילים: נחום

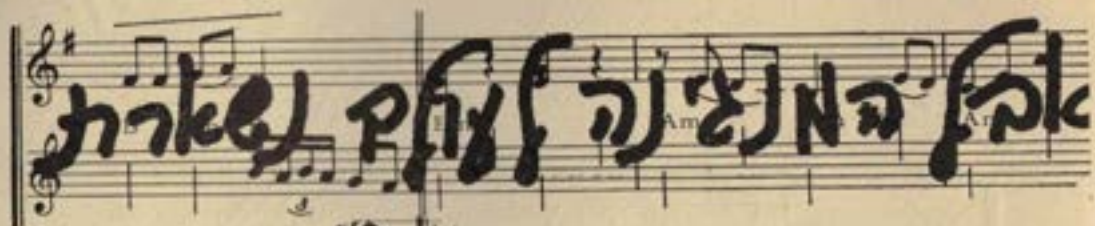
לחן: יצחק

כזאון האהבה (סיוס יג)

Handwritten musical score for the song "כזאון האהבה" (כזאון האהבה). The score is written in 4/4 time and consists of five staves of music. The lyrics are written in Hebrew below the notes. The music is written in a single treble clef. The lyrics are:

אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה
 אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה
 אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה
 אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה
 אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה אהבה

27.10.73

לא על קברך פרחים ביקשת.

בא יום חמישי וחוזר חלילה, כבתוך מעגל קסמים אני סובבת וחוזרת לאותו מקום ממנו אין מוצא. יום חמישי היה היום הנכסף לו חכינו, לראותך עייף אף מרוצה. צורך עצום היה לי לעשות למענך, לתת לך להרגיש כמה אנו שמחים ומעריכים את המאמצים שלך. ואתה כה מעט בקשת! ואני שואלת: להביא עונה? ואתה בשלך: פרחים תמיד אפשר; עונה כשאבקש.

שמחתי להביא פרחים לחדרך. את זר השושנים בכל צבעי הקשת הבאתי לך ביום חמישי ה-4 באוקטובר עם סיום הבחינות; רעם אימים, כאב צורב, טשטוש חושים וזעקות מחאה חרישות הובילו את ידי עם הפרחים על קברך... בטוחה הייתי שאזכה לפרחים ממך על קברי.

דוקא בשנה זו עלית על דרך המלך אחרי שנתיים של לבטים תוך עשייה. בעצמך אמרת: "איך זה פתאום כל כך טוב לך? הכל הולך ומתגשם כמו בחלום יפה. מחכה לי שנה של מאמצים גדולים אבל את זה אני רוצה". כל מי שהיה במחיצתך חש את הכח, הדינמיות הזורחת מכל ישותך. לנצל כל רגע, לחבק זרועות עולם. את ילדותך, עברך, השתדלנו לטפח למען ההווה היפה והעתיד הנכסף. וכעת אין הווה ואין עתיד.

בזכותך אנו חיים... כמה אכזרית המחשבה הזו. איך יכולים המח והלב להפוך סדרי חיים כה פשוטים? מדוע לא תחיה אתה בזכות אהבתנו אותך? בזכות ראייתנו בך את תמצית חיינו? האמנו ובטחנו בהגשמת אהבותיך הרבות.

את מלחמת השחרור עברנו כשאתנו עוזי בן ה־5. נולדת אחרי המלחמה ב־1949 ועם התקוה שתזכה לגדול ולהתפתח בתנאים של שקט ובטחון. ילדותך ונעורריך עברו עליך יחסית על מי מנוחות. כשהיית בן 4 נולדה עירית. מהרגע הראשון נילית הרבה ענין בה כאח גדול הרוצה לטפל בתינוקת שלו. תפיתי לך חלוק לבן וכל יום באת לבית התינוקות להחזיק אותה בזרועותיך. את זכותך זו שמרת לעצמך והי'תינוקת" הפך לכנוי קבוע בו השתמשת בכל פגישה חטופה וכנולת הכותרת במכתביך.

כשעוזי התחיל ללנן באקורדיון עמדת על ידו, מלטף את הכלי ועיניך מבריקות בהערצה. וברגע מסויים לקחת גם אתה את האקורדיון בידך ומאז הפכה אהבתך למוזיקה והנגינה לבת לוויה בבית הספר, במוסד, במחנות קיץ, בהדרכה בתנועה, בצבא ובקיבוץ. מרגש מאד היה לשמוע מפי חגי, חברך ושכנך באוניברסיטה, איך נצמדת לפסנתר בהיותך כבר בממדים שעה קלה לפני היציאה. כל פעם שאני שומעת את נגינתך ברשמקול, את נווני הצלילים אותם הפיקו אצבעותיך, נחרד הלב מחדש. המענועים דוחפים אותי להקשיב שוב ושוב לנגינתך, ושוב לכאוב את אבדונך.

הקשר למשפחה היה חזק ונמדד בעיקר באיכות. ידעת למצא בכל אחד את המיוחד שבו שהערכת ואהבת, עם התגייסותך לצבא העמיק הקשר. ועם השחרור שיתפת אותנו בלבטיך. על הזכות לקבוע מתי לשתף, שמרת בקפדנות. אם דאגות הפריעו את מנוחתי ורציתי לדובב אותך ולא היית מוכן, בשקט רב, ללא שמץ של כעס, אמרת "פס" ואז היה ברור הכל. ואם שוחחנו ולדעתך מיצינו את הנושא, הסימן היה "עד כאן".

במסיבה המשפחתית עם השחרור מהצבא הגשתי לך מתנה ואמרתי: את המתנה היפה ביותר קיבלנו אנו, אותך עצמך". וכשהבחנת בדמעה על לחיי אמרת: "עד כאן, אם תוסיפי תגרעני". ובשיחות בהם היית גלוי לב עד הסוף, ידעת גם לציין — "שאלה טובה שאלת". חינכת אותי להרבה התאפקות, כשאמרת בשקט האופייני לך: "לא אעשה דבר מבלי לשתף אותכם", עוררת בי הרבה אימון, בטחון והערכה.

בין המכתבים והחומר ששמרת מתקופת הצבא מצאתי חוברת קטנה ובה שיחת סכום קורס, בתקופה זו באחד הפשיטות ללבנון נפל יאיר ז"ל, חברך שאהבת. בשיחה עליו אמרת: עזבונו של יאיר נמדדים על פי המשקע הרגשי שהוא משאיר אצל מקורביו, ואתה אז בן 21. כמה בנות אז ממני (למזלי לא עמדתי עד כה במבחנים כאלה).

אני רואה אותך גלעד לנגד עיני, מסתכל בנו ביגונו ואינך מסכים שנפול ברוחנו. לא נוכל להיות כפי שהיינו, גלעד היקר... ראה את עוזי המחפש אותך בחלומותיו, רואה אותך משוטט בגולן ומחכה שפתאום תופיע. את עירי, עם התבגרותה העמיק הקשר ביניכם והתרחב לממדים של ידידות עמוקה. כה הרבה יש לה לשוחח אתך... דרך חוט הטלפון שמעה את קולך בפעם האחרונה מאי שם וחרדה גדולה התעוררה בלבה ולא גילתה זאת לאיש. ובהנתק החוט השתיקה מכרסמת ואינה מוצאת לה תחליף. בידזי, שכה סייע ובטח בעתידך היפה, כיצד ישלים עם לכתך ללא שוב. יהודית, שהצטרפה למשפחה ומקרינה עלינו מטוב לכה; חברך המחפשים דרך המשכיות לפועליך, הקיבוץ אשר רוצה לראות אותנו בונים את חיינו מחדש, ועוד רבים ממקורביו, מקורביך המתחלקים אתנו בכאב, לכל אלה מרגישה אני חובת מאמץ.

במשך 24 שנה זיכית אותנו גלעד בחלק מכובד מאושרנו, וכעת עלינו להסתפק במה שהותרת לנו; אני שואלת את עצמי יום יום מאין בא לי הכח, כשאין דבר בעולם היכול להשכיח את געוועי אליך, גלעד יקירי.

גילי שלי

...ומאז, לעיתים, בשומעי איזה צליל מוכר, אמירת כנף, או, בנועני בחפץ שלך, מאלה הנמצאים עמדי, כהרף עין משהו צובט לי בלב וחונק בגרוני...

ואז אני רואה אותך פוסע לאטך אל חדרך, מחייך ולא שוכח להבטיח לסור אלינו... אחר כך אני רואה אותך יושב ליד השולחן, אוכל מהמטעמים של אמא וקורא עתון.

ידעתי, לא רק העתון העסיק את מחשבותיך. מאז חזרת מהצבא בערה הקרקע מתחת לרגליך. רצית לממש את כל אותן התוכניות והחלומות אשר רקמת בשקדנות, תוך חיפושי דרך ונתיב עצמאי ומקורי. כי היה זה בניגוד לאופיך להשלים ולקבל כל דבר, כמוכן מאליו, בלי התייחסות ושיקול וללא ביקורת. גם המשיכה למוזיקה וליצירה לחצה עליך ולא נתנה לך מנוח.

זכורני איך ניגשת אלי, קצת מרוגש, והצהרת שאתה מוכרח להשיג לעצמך רשמקול, והוספת שיש לך קצת חסכוניות: "אני מוכרח, אין ברירה!" ואחר כך, כמה שמחת, איך ניצלת מכשיר פלאים זה. התהלכת אתו על הכתף, מוכן תמיד לשמוע או להשמיע את המנגינות האהובות עליך...

מאוחר יותר, בא תור האורגן החשמלי. הקיבוץ החליט לרכוש את הכלי הזה עבורך, מתוך תקווה שהוא יהווה נכס תרבותי ויוסיף לפיתוח פעילות מוזיקלית. כמה חוסר סבלנות גילית אז על האיטיות בטיפול בענין, למרות מאמצי והשתדלותי כי היו בעיות ברכישתו. האורגן הגיע ואז אתה שיקעת עצמך, כולך, בלימוד הכלי וגלוי מגוון צליליו ואפשרויותיו. בילית אתו ימים ולילות. חדרך הפך למעבדה מוזיקלית. לאוסף הכלים, האקורדיון, הרשמקול, הפטיפון הסטריאופוני והאורגן התווסף גם פסנתר.

כל התקופה הזו של פעילות מוזיקלית אינטנסיבית התנהלה בצל התלבטויותיך: עמדת במאבקים קשים עם עצמך ועם הקיבוץ. לעתים, היית שותק ומסתגר, כאילו רצית להתגונן ולשמור על עצמאותל הרוחנית. ויחד עם זה היית "תופס שלוחה" מתוך בטחון עצמי שאתה חושב ושוקל היטב את כל הגורמים והצרכים. לא אהבת לשמוע או להשמיע "חנטרישים". ומי כמוני ידע להבין אותך, אפילו מיעטתי לשוחח אתך על הבעיות המטרידות. בטחתי בך, וגם כיבדתי את זכותך לטעות לפעמים בלהט נעורייך.

והנה, מאבקך ושיקוליך לא הכזיבו. התקבלת והתחלת את לימודיך באקדמיה למוזיקה. חלומותיך התחילו לקרום עור ונידים. לכאורה הגעת למי מנוחות...

האמנם?

ואז, לפתע, באה מנוחת עולמים,

עולים על שפתי דברי המשורר:
"בני, תקותי היקרה מכל,
גיל ואור בדאגותי —
דאגה בלב בשמחותי..."

שני לילות של ירח

היה זה אחד מאותם לילות, בהם האויר צונן מעט, בסתיו שבא אחרי קיץ חם. ממזרח לישוב המשיכו להתפוצץ הפגזים, שהאירו את השמים בברק פתאומי, שאחרי רעש צורם של ריסוק המתכת על הסלעים; והנה, בין ה"בומים" והבהקי הפגזים, עלה לאיטו הירח — עגול וטהור כליכך — כאילו כלל לא שייך לכאן. טיפס ועלה אט אט, ונשאר תלוי מעלינו, עד מהרה הוצף כל השטח באור לבן — כסוף, עם כה הרבה קסם, שזכרנו בלי משים באותם לילות ירח של כסופי־אהבה־ראשונה.

מאיזור חניון הטנקים נראתה דמות קרבה והולכת, ("עוד חייל בא להתרחץ", חשבתי לעצמי) אך משהו אישי ומוכר הלם בצעדיו, ולפתע ידעתי...: "גילי!! אחי! איזו הפתעה נהדרת!!"

לא יכולתי להרגע מהפגישה הבלתי צפויה. ישבנו על־יד העמדה; גילי סיפר על המלחמה; גילי סיפר בלשון המיוחדת שלו, בה הפך כל חוויה לסיפור "בשביל החבר'ה"... ואני האזנתי לו, נלחמתי אתו ונחתי אתו בחניון לאחר יום לחימה נוסף... השעה נתאחרה, ופנינו שנינו לטלפון; הצלחנו ליצור קשר עם חצור, ודברנו עם עירית שעה ארוכה; אחר כך אמר שצריך לזוז. הבטיח לחזור שוב מחר.

"למחרת חזר הערב, ועימו הירח. "על הגבעות נמשך הקרב ללא הפוגה, ובשעה מאוחרת הופיע שוב אחי, מאובק ועייף, פניו היו שוונות... "תפסנו קצין סורי"... "התקפת מיגים...", "כמה חבר'ה בהלם...", "יוסי נהרג...", שברי דברים צפו ועלו מתוך אותו יום. ישבנו על שפת החפירה, וככל שסיפר — דאגתי יותר. הבטתי שוב אל הגבעות המופנזות, ותהיתי — איך עבר דרך האש וחזר... אמר, שצריך לנהוג בתבונה ולהזהר, ודרך צחוק חלץ את נעלו והראה לי רסיס זעיר שחדר לעקב הנעל... "סכמנו, שזה מספיק עד סוף המלחמה... שתקנו, והאוויר הכביד על הנשימה; לרגע נראה כאילו חוכך בדעתו, ואז שלח יד לעומק התרמיל, שלף משם חבילה קטנה ונתן אותה ביד.

"זה האקדח של הקצין הסורי... אין לי מקום בשבילו, שמור לי בינתיים..."

פטפטנו עוד זמן מה, סיפר לי על הזח"לם שבפיקודו, — "זה היחידי בחטיבה שיש לו 3 רשתות קשר והכל בהתקנה עצמית..."

הירח המשיך להביט אלינו, ובתוך המלחמה היה לנו רגע של שלוה.

ואז החל הלילה לקרוץ אל השמש מעבר מזה, ועד מהרה נראה במזרח אובך של טרם בוקר. אמרת שצריך לזוז.

לחצנו ידיים בלי סוף ודאגה בעיניים.

"אם אוכל, אבוא שנית מחר, מסור ד"ש להורים ולתינוקות, בהזדמנות הראשונה אני כותב להם מכתב".

שוב חייכת בטוב לב, כאילו רצית בחיוך אחד לפתור את כל הקושיות, הסתובבת, וצעת לעבר החניון. כבר אותו רגע חשתי את כאב הפרידה, ואני — שאינני דתי, כמעט התחלתי להתפלל לשלומך. עמדתי כך שעה ארוכה אחוז הרהורים...

אחריך באה השמש, ובלילה שאחריו כבר היה לירח מבט עצוב; בלילות הבאים עזב הירח את מקומו, הלילות כבר היו חשוכים, ואתם באו המחשבות.

אחריך צלצלו מחצור.

הימים הפכו ארוכים, ושנאתי את הירח.

עברו ימים, ועוד ימים, ולילות רבים בעצב ובציפיה לזמן שיחלוף... הירח בא והלך, כמו מחזור שאין לו סוף, ומאז, הירח ולילותיו שייכים רק לגילי.

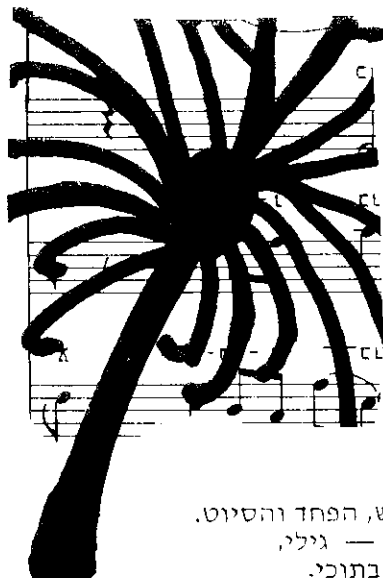
ותמיד בראש חודש, עת עולה הירח בלילה בהיר ומכושף שוב אותה צינה דקה באה כמתגנבת מבין רכסי ההרים, ומדביקה הכל סביב באור בהיר ואכזרי של כאלה שיודעים הכל...

...צפים הזכרונות באותה חצות מכאיבה...

אז אני יודע, שלילות הירח שוב אינם בודדים, אני משקיף לעבר האופק המוכסף, ויודע, שאי-שם אתה משוטט, מאובק ועייף, עם חיוך של עצב בלב...

עוזי

24.10.73 ואחרי...

בשבילי נגמרה המלחמה.
בשבילי תמוו הקרבות והאש, הפחד והסיוט.
בשבילי נותרת רק אתה — גילי,
בתוכי.

כמה ממלא אתה את תוכי, כמה עצום אתה ובלתי
נגמר. בלתי סופי.

גילי שכמוך... מתגעגעת לך כל כך.

ואתה לא תחזור,

גילי, בפסנתר בחדרך אני מנגנת שירים; הפעם בקצב
שקט מהרגיל ורוגע משהו... הננגינה זורמת לה, בלתי
נגמרת, בלתי סופית. כמו מחזיקה אותך חזק כל כך.

הן ממילא לא תברח, אז למה?

הן ממילא אפגוש אותך בחדרך ותעודד אותי בחיוך
שלך... נכון גילי?

מה שונה מתמיד?

9.10.73

גילי, אנא חזור, שמור על עצמך וחזור. אני מבקשת.
השעות אינן זזות, הזמן זוחל.

כל רגע שעובר במלחמה — אתה עתיד למות. אתה
ואתה ואתה... (כל פעם נראה לי יותר ויותר שחלשות
המלים וחזק ממני העולם...) לו רק היה זה חלום שאפשר
היה להתעורר ממנו, לשפשף עיניים ולאמר:
זה היה רק חלום.

לו.

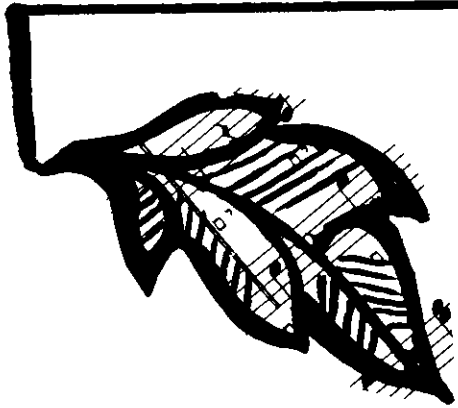
גילי, אני מאמינה במזל שלך, בתווית שניתנה לך,
ושתחזור אלינו שלם.
כך, במלים פשוטות.
אני מחכה.

11.10.73

...טלפון מגילי ועוזי; השעה 2.00 בלילה.

עכשיו אני יודעת שהכל יהיה בסדר. החיוך הראשון
הופיע, אחרי כל החששות הכבדים. קצת הקלה על הלב...
כמה טוב.

פתאום אופטימיסטית יותר מקודם. בודאי בגלל הטלפון
הזה. אלוהים, מה טלפון אחד קטן יכול לחולל.

לא, איני רוצה
לחיות מהיום למחר
מלאה בטרדות העולם הקטנות
כדי שאפשר יהיה לחיות
בלעדיך ;
כדי שאפשר יהיה לחיות.

עכשיו
עווית של כאב על פניך,
ואי אפשר לי לעזור.
אתה כל כך רחוק.
היכן אתה ?

רק להאחז
בזי קטן של סלע.
ולמשוך בחוזקה,
לחכות.
הנה אתה בא.

גילי, אי אפשר יותר. אני מחכה. מה עצוב כל כך פתאום.
איפה אני, איפה אתה ?
גילי — תמיד היה בי הפחד שיום אחד תלך ולא תחזור...
אני רוצה להשאירו בגדר פחד. הרי לפחד אינך מסכים.
("למה צריך לפחד").
אתה שותק.

גם לספר לך אי אפשר. למה ?
איפה אתה ?

צריכים לשאול אותך, לראות את מבט עיניך, לדעת...
מה אתה אומר ?
ואתה שותק.

הכל מת.
אפילו העציץ מתחיל למות.
מה קרה בקיץ הזה ?
חס כל כך ?
מתי יבוא הגשם ?
הסתיו, החורף...

אחותך.

בשובי היום מביקור אצלך, גילי, כאילו לראשונה נתפס בתודעה מימד חדש וזר. אולי הגשם המטפטף בלי הרף, ואולי השקט הרב סביב כל הפרחים האילמים... הרגשת מחנק וכבדות של מאה שנה. ואולי אף יותר... הרגשת אין אונים ומועקה למול השתיקה המרוכזת הזאת, והשיח החד צדדי. מעתה לעולם חד־צדדי...

ולמרות הכל נחיה אותך ואת זכרך בנאוה וראש מורם. את זאת ביקשת. בשעה זו של חצי דמדומים, בין טיפות הגשם והפרחים האילמים אשר בבית־הקברות!

מין התחייבות שכזו ביני ובינך, הבטחה שקטה... לך גילי, ולנו. למען אותם רגעים טובים של הלצה ושמחת־חיים, וביטויים כה אופייניים של "אכן" ושל "ודאי ודאי"...

על עולם המוסיקה שנשאת אתך, ואם לא אחרת, הרי שדרכה כבשת את הדרך אל רבים כלי־ך. גם אז בלי מילים מיותרות, אלא ברגישות רבה והרבה רצון טוב. וזו היוותה את הדרך אף אליך — עצמך — דרך של צלילים ומנגינות. הרשית לעיתים לחדור לעמקי נשמתך, אם העיקה בעיה או אהבה... אך לעולם "עד כאן" בהחלטיות צבאית כמעט. ולעיתים הקשר נרקם היה דרך חיוך מלוכסן ולבבי — כה אישי ובוטח כזה (כובש נערות); והוא "עבד" טוב —

החיוך הזה...

"נדמה היה לי תמיד, שאתה חסיד הקיצור במילים מדוברות; ואכן, ככל שרבות הן, כוונתן מדוייקת פחות. נותרה לי רק משאלה קטנה: נשמור אותך — גילי — לנו, לכל מי שהיית קרוב ויקר; על כל החיוכים וה"חיוכים". על כל המנגינות שבעולם, ועל כל פרשות הדרכים של לימודים וצבא־קבע, לימודי מוזיקה והדרכה בחו"ל וכל שאר תכניות־חיים... וכך יחד נוכל לו — אולי — לאותו גורל אכזר וחסר לב, אשר גזר זאת, כי אפילו אלוהים, אם הוא קיים במלחמות, יוצא מפסיד למלאך המות!

שלך, גיסתך

ויפה באזניו, ואף אם לא תמיד הידע הדביק את הרצון להביע את עצמו בכלי. העיקר היה שהוא נהנה ו"יצר" את הקטע לפי הבנתו הוא. נעים היה לראותו עם הכלי, כאילו משוחח עמו ומנסה להפיק ממנו כל שיכול. יותר מאוחר שמעתי מאלתר אלתורים חופשיים ועמדתי בדרכי לחדר המוזיקה להקשיב לאלתוריו. וכאן התגלתה נפשו המוזיקלית. בישיבה הממושכת עם הכלי, בניינה החופשית ללא תוים כתובים וקבועים מראש, רק כך סתם ליהנות מהצלילים המופקים, מרציפותם, הרכבם המיוחד ומ"עשית מוזיקה" לשמה.

אחר כך באה תקופה של "נתינה" לחברה. ברנע שהרגיש חופשי דיו בניינה התחיל לנגן בכל הזדמנות שנתבקש. לריקודים, למסיבות ולסתם ערב הווי. וגם כאן, למרות שהיתה זו מוזיקה "לפי הזמנה", תמיד היה שוקע בניינה, שוכח כאילו את המסובבים אותו ושוב נמצא לבדו עם הכלי. לא אשכח את הבעת פניו המיוחדת בעת הנגינה. ראשו מוטה קצת הצידה וכולו רב קשב לצליליו שלו עצמו.

הוא לא ויתר אף פעם על הנגינה. בעת ההדרכה בקן אשדוד, לה התמסר מאד, בחזרו מאוחר בערב, היה יושב ומנגן. כל רגע פנוי, וכאלה לא היו רבים, הקדיש לנגינה.

תחילה היתה האהבה למגוון הצלילים. ראיתו יושב בכיתה, מקשיב לתקליט בשקט וריכוז מיוחד, והתבוננתי בו לעיתים בהקשיבו לנגינת אחיו הנדול. והצלילים נקלטו וחדרו פנימה. כבר אז ידעתי: הניצוץ נדלק, עולם הצלילים נפתח לפניו וילווה אותו תמיד. ושמחתי, כי ידעתי שזהו רכוש גדול, נכס, המלווה אדם בכל חייו. החיים יהיו עשירים מרוב הצלילים והמוזיקה. תמיד ילווהו בעצב ובשמחה. זה התחיל בניינה בחלילית, המשיך באקורדיון, אורגאן ועד לנגלת הכותרת — הפסנתר. וכאן התחילה התפתחות חדשה.

אך אחזור לנגלעד הילד. לשקדנותו בלימוד האקורדיון, ואהבתו את הכלי. הוא לא ויתר, עד שכל קטע צלצל טוב

ולאט לאט עברה התענינותו במוזיקה את גבול הנגינה באקורדיון. גבר הרצון להרחיב את הידע, ולחדור עמוק יותר לעולם הצלילים. שקד בכתיבת עבודה בנושא מוזיקלי, לימוד תאוריה מוזיקלית, והרבה שאלות שביקש את פתרונו. ולא פעם היה בא אלי פתאום לשיחה קצרה או ברור "בעיה מוזיקלית". והוא תמיד הפתיע בחיפוש פתרונות. וכך, עם סיום המוסד הגיע לרמה יפה מאד בנגינה והפתיע אף את שונאי האקורדיון המושבעים, ויש רבים שאינם מעריכים את האקורדיון. אף להם נפתח עולם של מוזיקה קלסית בבצועו. כל קטע צלצל עדין ומגוון. תמיד היתה לו תדמית של הקטע, שעמד לבצע וידע בדיוק מה רצונו ממנו.

כך ראיתי את גלעד בהתפתחותו מילד אוהב וחדור צלילים, מתבגר, מרצין וחוזר אחרי שרות צבאי הביתה. סביבה חדשה, חברים חדשים — פיתויים רבים. ובכל זאת חזר למוזיקה, ועתה עם הרצון החזק להעמיק וללמוד. האם יוכל למשימה? היסוסים רבים ליוו אותו כעת. הרבה שוחחנו וניסית להפיח בו תקוות וביטחון, והרצון החזק עזר לו להתגבר. ולבסוף הבעת האימוון בשיחת הקיבוץ. זה היה רגע גדול!

ועתה באה תקופה של ישיבה ממושכת ליד הפסנתר. ויום אחד בחצר: "רחל, איני מבין איך ניגנתי באורגן. איך אפשר ליצור מוזיקה עם כפתורים? גיליתי, שבפסנתר זה עולם אחר לגמרי!" ושמחתי מאד בתגלית זאת שלו, כי הבנתי שעתה הוא ילך בדרך הנכונה. ליויתיו בחרדתו לקראת הבחינה, ושמחתי בהצלחתו. עתה הוא היה מוכן לחיים מוזיקליים מלאי סיפוק ואותו נכס יקר, שניחן בו עוד בתור ילד קטן, ישא פירות.

אינך אתנו, גלעד, אך צליליך ילוו אותנו תמיד. תמיד נראה אותך יושב שקוע, ובכל זאת אתנו. תמיד נקשיב לך, גלעד!

רחל זלינגר

שיחה עם עמי

גלעד ואני היינו ידידים מגיל צעיר וממש עד לימים האחרונים שלו. היה לי מאד טוב שהיה לי משהו כזה. בזמן הצבא, לאחר שרחל נפטרה, היה לי לא קל. הייתי בתקופה זאת בטירונות של גולני. גלעד הבחין שהיה לי קשה. יום אחד אני מקבל ממנו מכתב, רק כמה מילים, שכל מה שיוכל לעזור לי, יעזור. להגיד בצבא שאתה תעזור זה די מסובך, כי בצבא אין הרבה אפשרויות לעזור במצב העדין שאחד קצין והשני טוראי. אבל הוא עשה את זה. הוא נתן לי הרבה עזרה נפשית בעיקר, בזה שבא לבקר ושאל. אני זוכר שבאחד ההזדמנויות בא אלי בדיוק לפני יציאה לאימוני לילה, והמ"מ שלי שיחרר אותי מהאמון. בסה"כ דברנו איזה חמש, עשר דקות, אבל הוא אמר לי כמה דברים שהיו מאד חשובים לי וגם מאד חשובים לי שגלעד אומר אותם; אני חושב שהיה גם מאד חשוב לגלעד לומר אותם.

לגלעד היה חשוב שאצליח בצבא ובכלל שארגיש טוב. הוא הסביר לי שיהיו הרבה דברים שלא אהנה מהם, המון דברים שצריך לעשות אותם בלי להרגיש תמיד את הטעם המיוחד שבעשייתם ולעומת זאת יש הרבה דברים יפים בצבא. למשל, החינוך לסדר, הדאגה לנקיון. לשמוע את הדברים האלה באותו זמן היה ממש טוב. לא רבים זוכים שיהיה להם מאן ידיו ותיק שבא פתאום בתקופה קשה ומוכן בכנות להקדיש זמן ולעזור. אני תמיד זכרתי את זה ואזכור את זה, כתופעה מאד מיוחדת. לי לא יצא לעשות את זה לאף אחד מחצור.

הדרך הנראית לו. ולרוב היה בוחר דרך קשה יותר, מסובכת ומעט דימוינית. ועם זאת ניתן היה תמיד להבחין במקור שאליו היה נשאר נאמן. במשך הזמן גם הבנתי שבמידה ולא הצליח לבצע את הדרך החדשה שאותה ניסה היום, אוכל לצפות בבטחון לביצוע אותה הדרך לפי רוחו — מספר ימים לאחר מכן. את זאת היה מדגים לי בטבעיות וגם בגאווה קטנה ובישנית, ושוב: קשה היה שלא להתקנא בזאת.

הוא היה מהווה מין מוקד משיכה, אוסף אליו "עולים לרגל" — בננינתו, ברפרטואר שלו, בסגנון ובאופי הנגינה, ובידיעה וניצול המכלול המגוון של אפשרויות הכלי בו שלט — סביבו במעגל, חלקם שרים האחרים מקשיבים. קרובים מאוד אליו — הילדים: שותקים בעיניים גדולות, בולעים כל תנועותיו וצליליו, אחוזים קסם מסוים, מעריצים. זהו אוסף קטן וצנוע מתוך כל שהיה גלעד.

— אריה פיירמן

— במקום בו נפל גלעד נפסק החיוך הנצחי כמעט — הטוב, הידידותי כל כך. נפסקה הפיקחות השנונה והחריפה. פיקחות דקה וקצת בישנית, ועם זאת — זו אשר תמיד קלעה למטרה.

וידידות טובה, אשר היתה מגשרת אף על פער זמן שבו לא התראינו. זוהי ידידותו אשר שוברת כל מחיצה שהיא ומאפשרת להחליף דברים ולהנות משיחה שנונה ופקחית — ולהתקל בתגובה מבינה, עניינית, חדה — ועם זאת עדינה וקצת הומוריסטית. וכל זאת ברוח טובה להפליא ומעודדת. ובנוסף לכל: בבטחון שקט, ללא יומרות וכששתי רגליו על הקרקע.

וכך היתה הידידות הזאת יקרה לי.

המוזיקה היתה כשרון בולט שלו, וכשרון חזק. וכל נושא המוזיקה היה מין מכנה משותף שלי איתו. קשה היה שלא להתקנא בו — בשקדנות, במידת הרצינות שלו — אך בעיקר באופן שבו התפתח. ויותר מזאת — פיתח את עצמו. מין אי תלות שכזו שאמרה: אמנם רצה המלחין כך אך אני אנסה זאת בכמה דרכים אחרות. והיה בוחר לו את

גילי בהדרכה באשדוד

אני ונלעד הדרכנו אותה קבוצה באשדוד. הבעיה בהתחלה, היתה איך לארגן חניכים. ישבנו וחשבנו המון זמן כיצד להוציא זאת לפועל. נלעד היה סגנון דבור מיוחד כזה. היה לי קשה מאוד להתרגל לזה. פשוט לא הכרתי אותו קודם. הוא כנראה היה סגור קצת בהתחלה אבל לאט לאט יצרנו בינינו שפה משותפת של רמזים. שואלת אותו לשלומו היה זורק לי דברים שמיד הבנתי בדיוק למה התכוון. גלעד הציע לארגן משחק צופי גדול לחניכים ולהמשיך ולארגן עוד מבצעים ראוותניים מסוג זה, וכך באמת עשינו. ואם בהתחלה היו לנו חמישה חניכים הרי שבסוף מספרם הגיע לארבעים. נלעד היה מנגן לחניכים ואפילו היה שר ורוקד. בקיבוץ לא הכרתי אותו בתור כזה. פעם, אני זוכרת, עשינו להם הסברה מינית. נלעד היה צריך להעביר את זה לבנים ולא ידע מה לעשות. פשוט לא ידע כיצד לאכול את זה. היה נורא מצחיק. לבסוף סוכם שנעביר את זה ביחד. זה לא כמו היום. אז דברו על כך בפחות חופשיות.

— — — כשהייתי בהריון נלעד בא ושאל אותי: "נו, אם יהיה בן איך תקראי לו". נו עניתי לו בשאלה, איך אקרא לו, נחש. — אמר, נו תגידי את. אמרתי לו: אקרא לו נלעד, אתה מסכים? אמר לי: יופי! נו, וכשנולדה בת קראתי לה גילת. זה מאוד מצא חן בעיניו.

— כשגילת נולדה בא ללחוץ לי את היד, להניד מזל טוב וגם הוסיף: "לא הצלחנו מה, אז בפעם הבאה".

שלומית ברין

צבא הגנה לישראל

לשכת המודיעין אגף רב

הרץ זמן של העומה, ארבע נשים שני, אהבתך בקנייתו א
גאש ירד, אהלך א כדע ולעבד לך מלבד. היה חפצי בלשר
לחטני בלשן ולחטן ירדן אסני.

גאש זא נבא בלחטן יע-הניפטרות משינו בלטה שבידע.
היתה זו מוחה קלה ועבר. מוחה שפלה עליו בהפתעה.
רן סבנת לחטני ולחטנים, מנחה סולק והלוד נחפ.

לחטני בידעה לך אהבתך ברגע על היבול יסודי כדורם דאע.
גבולך. ידעתי מזה דעם ז, ע אעך, אהבת הער. לעב דרך עין יבב,
וא יעא, מאלה גאל ולעמי צומע רביז ולחטני. בעוד יע ז, ס אעך.
נבא דער ידעלן היתה בידען. גואב הקיבוע, מעבלי, אלעך הגבול יסודי
ועמנו אז, בעלמלעך היתה.

ביוב ז, כג תשרי תשל"ד, 19 אעך 1973 בהפגזה חוקר
בדומת נאסעך בהייער גאעו שם על גיב סיני, אעך יזא
לעב סעך ע"ה לחטניו לחטניו. גאעו נבגד ונפארי.

אעך כנחן אא גאעו לחטני, כי גאול הכאב.
אני חפדו לקיב, נאערי לעב לך אלו שלחניו עעך,
ינחב זם, ואל הקיעו בלוב.

חוקר ולעב-

אח"כ
אור

למשפחת זהר היקרה

אם כי אין אנו מכירים, נדמה שהמקשר בינינו הוא רב מאד. בנכם גלעד שנפל במלחמה זו היה לפני שלוש שנים מפקדו וידידו של בנו יאיר, שנפל בפעולה בדרום לבנון בה השתתפו יחד.

בביקורו הראשון של גלעד בביתנו התגלתה אישיותו ומהותו. דבריו הצנועים והנוגעים ללב על בנו ועל ידידותם כבשו אותנו ועוד יותר דבריו על קבר בנו. מאד נקשרנו אליו. הוא ביקר בביתנו מספר פעמים ותמיד קבלנו אותו כידיד וכבן המשפחה.

לאחרונה ביקר אצלנו ערב יום הכיפורים האחרון, בא עם חבר מקיבוץ שריד. סיפר לנו על בעיותיו ותכניותיו לעתיד. ישב אצלנו שעה ארוכה. בגלעד התגלמו אישיות ונפש עדינות. בדבריו הקצרים והצנועים, בהופעתו ואישיותו התגלם עולם מקסים של עלם צעיר בעל שאיפות ותכניות כה נעלות שקשה למוצאם בדור זה.

ביקוריו בביתנו הישרו עלינו תמיד נחמה ועידוד שבחורים כמוהו יוסיפו ויתרמו לעמנו הרבה גם במקום אלה שנפלו ואינם כבר.

דהנה, הגורל האכזרי לא פסח עליו ועליכם וגלעד היקר איננו עוד...

אין בפינו מילות נחמה כי אנו יודעים שאין מלים היכולות לנחם הורים. אך קיבלו גם בצורה זו השתתפותנו בצערכם שהוא גם צערנו.

בידידות,

פסיה ויחזקאל פנט
טבעון

אוניברסיטת תל-אביב.

ד"ר אלחנן אורן, מנהל המכינה

4 דצמבר 73.

לקיבוץ חצור אשדוד ולבני משפחתו של גלעד זהר — בשובי משרות מילואים מצאתי הידיעה על זהר כי נפל. זהר ז"ל היה תלמיד המחזור הראשון שפתחנו במיוחד לבוגרי בתי-ספר במשקים. אצלנו למד עם חילים משוחררים ועם עולים וחי באוירה של כוונות אינטנסיבית ללימודים אקדמיים, תוך מיזוג גלויות הלכה למעשה.

הישגיו בלימודים היו מרשימים והמלצנו עליו בפני האקדמיה למוסיקה. אף פטרנוהו מהשלמת הקורס במתמטיקה, לאור הישגיו המצויינים והמלצת מוריו. הכרתיו והערכתיו. ברוך דיון אמת.

אלחנן אורן.

מה שזכור לי במיוחד מגלעד בקורס הקצינים — אלו ימי שישי—שבת שנשארו בבסיס. עם ערב היה גלעד שולף אקורדיון (שחיה בכוננות מתמדת מתחת למיטה שלו) וכך היינו מעבירים בנעימים את השעות הקשות של ימי שישי בבסיס. גלעד היה טיפוס צברי מאוד בעל חוש הומור וקשה היה שלא להרגיש בנוח על ידו — ידע להעביר את הנושא אל הצד הקל שלו. תמיד הכניס את הבדיחה בתוך הדברים . . . אך מה שקישר בינינו יותר היה דוקא הצד המופנם שבו. היה לנו שיר משותף — "אחי הצעיר יהודה" שתמיד חזרנו לנגן ולשיר אותו יחד.

גם אני נגנתי הרבה שנים בכלי — צ'לו — וזה הוסיף לשפה המשותפת ולהבנה שהיתה בינינו.

היתה לשנינו הרגשה של קרבה רבה. שיתפנו אחד את השני בדברים האינטימיים ביותר. לתוך זה נכנס גם חימוש הדרך אחרי הצבא. בעיקר בשנה האחרונה היה מאוד מרוצה מהנושא שבחר לעצמו.

בתל-אביב הרגיש טוב מאוד — בילה ולמד, וזאת היתה תקופה של פריחה בשבילו — מסס יכולת לראות איך זה קרן ממנו. הייתי אורח לילה אצלו בדירה מדי פעם. כשבאתי לחזור ערב אחד מצאתי אותו כרגיל יושב על יד האורגן . . . בהתחלה התלהב מאוד מהכלי הזה, אך בשלב מסוים הפריעה לו המכניות שבאורגן ורצה לעבור לפסנתר. יכולתי להבין אותו, כי הפסנתר עולה על האורגן בהרבה — בתור כלי ביטוי עצמי. וזה בסופו של דבר מה שגלעד חיפש, — את האפשרות להגיע לביטוי רגשי עמוק ככל האפשר בנגינה. כשרצה לצאת ללמוד ניסיתי להסביר לו שיתאזר קצת בסבלנות, כי הקיבוץ צודק בטענתו שהוא רוצה קודם לקרב אותו לבית לפני שהוא יוצא לכמה שנות לימודים. וזאת דרישה לגיטימית של הקיבוץ. אך לגלעד היה דחף עצום של רצון למימוש עצמי שהיה מעל הכל.

גלעד (כרם שלום)

18.7.68

הרגשה מצויינת להיות חייל ולראות שבינתיים זה לא כליכך נורא כמו שתיארו זאת קודמינו. למרות שחם מאוד וכולם צועקים עליך על כל דבר קטן והוא נתון בדפוסים חמורים — זה נחמד...

7.11.68

...ובכן — קיבלתי היום את החבילה ששלחתם ויש לציין שהיא באמת הגיעה בזמן הנכון. בדיוק לפני היציאה ל"מבצעות". עד עתה "שרצנו" בטדה, באימונים קשים יחסית ועתה הגענו להרפיה של שבועיים שקטים ושלווים. נראה לי שאתם קצת יותר מדי דואגים. לא כדאי להגזים. אם אינני כותב זה תמיד רק מפני שאין זמן (בסידרה). תמיד שאני מוצא את הזמן אני כותב ואשתדל ככל שאוכל להרבות בכתיבה...

29.11.68

...כמעט מהתחלת הקורס הרגשתי שביחס לטירונות אני יורד ואינני עושה כל אשר אני יכול. עצם העובדה שכבר בתחילת הקורס, בזמן שחברי מתאמנים, עסקתי בפעילות תרבותית, יצרה לגבי עמדה של משתמט ונראה לי שמאז לא זכיתי לאמון מושלם מצד המפקדים. ומי שאינו זוכה לאמון מצד המפקדים די קשה לו "לזוז" בחופשות. מפני שתמיד ינסו לבדוק אותו בכל התחומים... אני יודע היטב שהאשם הוא איננו בי. אלא שמאוד קשה "למחוק" גם דברים לא נכונים ולא צודקים מפני שהם רשומים ואינם נאמרים בע"פ. והיה קשה מאוד ליצור "סוף טוב הכל טוב", וכל העסק פשוט מטריד ומיותר. לכן הברירה היחידה היא להיות אדיש ולא לחפש את הצדק, כי הוא רחוק מאוד מהצבא, ובסיכומו של דבר אני פשוט "שם פס" על הציונים מפני שאני יודע את המרחק ביני לבינם. כל הבעיה שלפעמים זה קובע את המסך הדרך.

מערב'א

8.12.68

עירית, שלום!

...מכיון שלכל המשפחה כבר כתבתי ולעוזי כנ"ל, אכתוב גם לך. כי לך הכי מגיע כי את הכי קטנה ואת כותבת הכי הרבה. נכון? ובכן — אצלנו גשם חזק מאוד- בטח גם אצלכם. בטח את כבר יודעת, שמאוד נעים לנגן בגשם ולכן באמת תנגני הרבה ותכיני לי קונצרט יפה עד לפעם הבאה שאבוא — בערך עוד חודש- כמעט ובאתי לשמוע אותך ביום שישי אבל בסוף היה כבר קצת מאוחר...

13-12-68

...שעות בין-הערבים של יום ו', השעות היפות ביותר בקיבוץ, בארוחת ארבע... אתמול חזרנו מסידרה — "לחימה בשטח בנוי" שהתקיימה אי-שם בשטחים "המשוחזקים", לא רחוק משכנינו. הפעם כמעט ולא ירד גשם וחזרנו יבשים. בינתיים כידוע לכם עברתי כיתה ובסידרה זו כבר הרגשתי שינוי יסודי...

...כל שבוע שעובר כאן נראה קצר מצד אחד וארוך מצד שני. הזמן עובר מהר. רק שבוע עבר וכבר נראה שלפני חודש ביקרנו בבית...

20-12-68

...זה אתמול חזרנו לבסיס, כרגיל מסידרת גשם, והפכנו מחדש לבני-אדם. את החבילה כמובן שקיבלתי ביום הגיעי ובאמת — רוב תודות. עתה שעת לילה — שמירה בשער הבסיס לאור פנס בודד, זה המקום הזכור לכם מביקורכם בבסיס בימים עברו. נקוה שלאחר סיום תזכרו מקומות יותר נעלים מזה...

...מעירית קיבלתי שני מכתבים עם תאור מפורט של חג האורים בקיבוץ ובעיקר על פעילותה הרבה של אמא לרגל החג. כל הכבוד!...

28-12-68

עירית, שלום

קיבלתי את מכתבך היפה בהיותי בגדה המערבית ליד שכם. באותו יום הגיעו עוד שני מכתבים והיה לי ממש ספר שלם לקרוא. שמעתי שבקרוב יגיע תאריך יום ההולדת שלך ואני אעשה את כל המאמצים לבוא הביתה...
...השבוע גם אנחנו היינו בטיול חנוכה כמו "שחף", אלא שהטיול שלנו היה בגדה המערבית. היה מזג-אוויר יפה והנוף ממש נהדר, ביקרנו בהרבה מקומות שאולי אף פעם לא היה יוצא לנו להיות בהם. לטיולים כאלה קוראים בצבא "ניוטים". הולכים לבד מספר חבר'ה עם מפות ומצפן ונהנים מהנוף ביום ובלילה.

30-12-68

ממש לא להאמין — אני כותב על נייר שהגיע מכס ובגלובוס שביקשתי. כל-כך מהר הגיע הכל — גם "על-התל". עוד לא נגעתי כמעט בחבילה הראשונה וכבר עוד אחת וכל-כך מלאה כל-טוב, וביודעי שחלק ניכר מזה נעשה למעני בתוצרת בית... אין מילים... אצלנו — השבוע זוחל לאיטו בצעדים בטוחים לקראת הסוף...

12-6-69

לאחותי התינוקת, שלום!

קיבלתי את מכתבך הנחמד אתמול בלילה. יפה שכתבת, ובכן — אני מבין שאת כמוני מחכה לחופש שיבוא כבר... כנראה שאהיה בסיום של "שחף" וזה טוב, כי מענין אותי מה יכולים לעשות האנשים האלה לסיום השנה... אני מבין שבחופש, כמו שכתבת, תהיה לך תזמורת ועד כמה שידוע לי זה בערך כמו קורס מדריכים של התנועה ויהיו (או יש לך) ידידים מכל הארץ, בצבא זה עוזר מאוד. אני למשל — לכל מקום שאני מגיע יש לי מישהו מוכר, חוץ מזה כדאי שתנני יפה למען תתקדמי בנינה ובתזמורת.

30-1-69

...החבר'ה שלי — "הלוחמים" החדשים, ממש נחמדים: ממושמעים, מנסים לקלוט כל מה שניתן למרות התנאים הקשים בהם מתנהל הכל, יש מוראל גבוה ובכלל לא חסר להם כלום... בתור "מפקד" זוטר בצה"ל, תפקידי שונים מתפקידיו של הניד, אך יש לציין שחובות לא חסרות לי והרבה מאוד זמן חופשי אין לי. אך בתור איש סגל ההרגשה טובה ביותר ונוצר הווי מיוחד הדומה במקצת להווי מדריכי התנועה בשוה"צ...

24-3-69

...נתחיל ברע: כמעט 100% שלא אופיע השבוע בבית. יצאנו לשדה לכל השבוע. מזג האוויר כאן השתפר וכמעט אין גשם. קצת "מטיילים" בטבע וזה נחמד. ולאמאל'ה שעבדה כל השבת להכין לי מלבושים יפים כל הכבוד ורוב תודות...

29-3-69

...שוב אני מתענג מאושר כשאני נזכר "במקלחת הצמודה" שיש לי במקום בו מתנהלת הסידרה ואני מקוה שאתם זוכרים איפה זה מ"סיפורים עברו". 35° צלזיוס של מים חמים הנובעים מתחתית האדמה, המתחלפים באופן שוטף ומתנקזים בתוך מבנה שריצפתו חלוקי אבנים לבנות וחלקלקות. אני כבר מחכה ליום שהקורס הזה יגמר לא מפני שאינו מענין עבורי, אלא מפני שיצר הקידמה והרצון לראות כבר מה זה קורס קצינים דוחף את הכל יותר מהר ואני כאילו רואה את עצמי כקצין בפוטנציה ומחכה לראות את עצמי מאחורי הכל.

31-7-69

...ובכן — מצבי אינו מעורר דאגה- מרגיש טוב, ישן
(קצת, אוכל, רץ, שומע הרצאות. יש לציין שלא הכל כאן
מעניין ויש לברר ולשים דגש על הדברים המעניינים
והחשובים... .. ייתכן מאוד שתיפתח כאן הבריכה בשבועות
הקרובים ונוכל להתרחץ קצת- יש לשלוח לי משהו שהכי
דומה לבגדים, כי שכחתי להביא כל בגד המזכיר את הנ"ל-
יש לשלוח מעט ספרות ישראלית בתזמננו, אם ניתן להשיג-
כנראה שאוכל לנגן כאן מעט, מדי-פעם, כי יש כאן כל
הנתונים הדרושים לכך...

6-8-69

...סדר היום כאן דחוס מאוד ובקושי מספיקים את
המינימום שיש להשיג- אקורדיאון בסוף אין- הוא
מקולקל- בשבת באמת היה לי קצת משעמם- ספר זה דבר
טוב לשבת- בינתיים היו מספר מבחנים וכדי שתדעו פחות
או יותר את מצבי הכללי, הרי שהוא טוב: המבחנים שלי
נעים בין 95% — 100% ביחס לשאר האנשים כמובן שזה
טוב מאוד- אך לנבי זה עדיין לא המבחן האמיתי, כי זהו
בעצם השטח החזק שלי...

22-8-69

אינך מאמין אך זו עובדה- לא יצאת הביתה- למה!
— לא ברור צירוף מקרי של סיבות- אינך משוכנע שאי-
אפשר היה לסדר משהו- יש לך הרגשה שלא נעשו כל
המאמצים הדרושים- יום שלם של בשורות- והמעשה שהיה
כך היה: 5-30 ביום ו' היתה הפלוגה ערוכה ומוכנה ליציאה
לחופשה- 7-30 — האוטובוסים הניעו- אישור יציאה אין-
כוננות לפיזור הפגנות של אחיינו הערבים- בשעות אחר-צ

13-9-69

קיבלתי את החבילונת מעמוס. אותו עצמו לא ראיתי מפני שהייתי בשדה כל השבוע. בינתיים מתברר שאם לא תהיה איוז מלחמה קטנה נמור ובטוח שאגיע ביום שישי לחופשה עד יום שלישי. היום הלכתי בסיכום כולל כ-200 מ': למקלחת — 4 מ', הלוך וחזור; לבריכה — 60 מ', הלוך וחזור; לחדר-האוכל — 100 מ', הלוך וחזור; לחדר-קריאה — 36 מ', הלוך וחזור.

עתה אני קצת עייף לאחר המאמץ הנ"ל ואני הולך לנוח קצת בליווי טרנזיסטור. עתה מותר לגלות שהיה לי איזה תפר קטן במצח. התחבושת הוסרה ונותר חריץ קטן שאני מקווה שיעלם במשך התקופה הקרובה. מכל מקום — לא לדאוג...

נודע ממקורות יודעי-דבר שהעסק בוטל. יוצאים הביתה. כולם צוהלים ובצעקות פרא פורצים למגרש המיסדרים. מחכים, מחכים, מחכים ושום דבר לא קורה. אף-אחד לא מסביר כלום. פתאום מחלקים אישורי יציאה ולמראית-עין הכל נסתים והיציאה מובטחת. השעה 18-00 אהה"צ-מאחד המגדלים פורץ יצור משונה בצורת סמל דת וטוען שאי-אפשר לצאת מאחר והשבת נכנסה לתקפה. המנהלים מטכסים עצה. מאחר וגם הרכב לא הגיע (שוחרר לאחר ביטול הכוננות), שוב בוטלה היציאה. צעקות וויכוחים והעסק נחתם. אף-אחד לא רוצה לשמוע כלום. סגל הפלוגה יצא לפנינו ולא היתה כל סמכות שתאבק עבור זכויותינו הצודקות. בקיצור — כל הענין לא היה נוגע לי ולא מדאיג אותי אם לא היתה זו בעיה עקרונית. הרי הכל ברור. אם חוקי הדת היו מאשרים יציאה ב-8-00 בערב הכל היה בסדר. זה לא ענין של רכב וסיפורים דומים. האבסורד בעיצומו. צה"ל הנמצא בכל ימי שישי במצב עדין, נתון תחת לחץ נוסף של הדת.

בסיכומו של עניין: הייתי יכול להגיע ביום שישי בשעה 8-30, אם לא היה קורה כל הענין. קשה מאוד להשלים. כבר ראיתי הכל לפני, נראה לי שהייתי זוכה לקבלת פנים בדיוק כפי שתארתי שתהיה, אני סומך עליכם. אינני מצוי במצב של יאוש, פשוט מצב של כעס עצור על צירוף המקרים שגרם להשארותנו בבסיס מבלי שצה"ל זקוק לנו. מצדי שיבוא רכב עתה, בשעה 9-00 בערב...

כן, זה נכון, אני אדיש- אדיש באופן טבעי — כמו
שאמרת. אדישות זו ועוצמה, כך אומרת המציאות. אני יודע.
ישנה איזו נקודה רחוקה שהאדישות נפגשת עם הטפשות.
אני מאמין שאני מתרחק מנקודה זו בגלל עצם העובדה
שאני יודע על קיומה.

אני אדם טוב. אני אוהב את עצמי כי מצאתי את עצמי.
ובגלל זה שאני אוהב את עצמי אני אוהב אנשים. ובגלל
שאני אוהב אנשים הם ברובם אוהבים אותי. אני מפונק
באופן מלאכותי. ביסודי אני אדם מתאמץ ומשקיע מאבק,
מחפש שורשים של כל דבר שמענין אותי, ורוצה להשיג
הרבה ומהר. לבד לגמרי. אני רגשי מידי בכדי לחיות כל חי
לבד, אך יתכן ולו לא היה כך הייתי מעדיף . . .
אני אדם מתבודד, אני אוהב את זה. טוב לי עם עצמי.
לא משונה, אל תגזימי, גם לא מוזר. פשוט כזה.
אני גם קצת אסטטי. אוהב דברים יפים. אוהב רכוש
סיהיה שלי ושאני אטפל בו. אוהב דברים מושלמים . . .
אני חושב שיש לי טביעת עין, שופט דברים די מהר. מוכן
לחזור לאחור רק אם השתכנעתי בטעות.

נעמה שלי. הרשי לי לספר לך על עצמך, לנחש, שאת
דומה לי בהרבה דברים. לא בהכל. את לא בחורה עם ראש
מבריק. את פשוט בחורה מציאותית ומעשית, וזה הרבה
יותר חשוב מלדעת לפתור תרגיל במתימטיקה. את בישנית
ביסודך, כמוני. בישנות שלא נראית על פני השטח כי
לפעמים את מפגינה את ההיפך.
את מבינה דברים המובנים מאליהם. כמו שציפיתי,
כמו שכל כך רציתי, כמו שכל כך חיפשתי. אדם שיהיה
שלי, אבל עצמאי. סתם הרהורים, אולי לא נכונים. אולי
לא ברורים.

דברים שלא נאמרו מעולם . . .

(3.8.73)

(זה המכתב "הבא" שדובר בו בקודם

שנס־כן הגיע היום !!)

נא לקרוא לפי הסדר!

אז מה אמרתי! — "... שאדם יושב וחושב על

בעיה ... ופתאום הפיתרון ..."

כן, באמת עברו עלי הרבה ימים והרבה לילות של מחשבה, ואת הרגשת זאת על בשרך כי הכל נכתב לך והכל הועבר לך במדוייק. ואני יודע שלא היה לך קל לספוג הכל. אך פתאום הפתרון להכל. ואמרתי לך שלבסוף אני תמיד מגיע למה שאני שואף אליו. עם השקעת הרבה מחשבה ומסירות אף מגיע לבסוף — כי יודע שתמיד יש פתרון. ולכן אני אדם מאושר ושמה ועליו טוב. בחיי — בלי "להשתחצן"!!

ואת עוד תכירי אותי ותראי כמה שזה כך ... ותראי

כמה שיהיה לך טוב בגלל זה ...

ואני לפתע משוחרר וקל כנוצה, וחזק וזהו — שוב אני

עצמי. כן, רק אתמול עדיין התבטאתי אחרת אך פתאם ...

כן, הפתרון להכל, ולא אפרט כי לא רוצה להסתבך עם

מילים כתובות פעם נוספת.

ולא אכפת לי שתעשי עוד מדורה ותשרפי גם את שאר

המכתבים עד למכתב זה. לא שהם לא חשובים — הם פשוט

לא הפתרון — הם הדרך לפתרון.

ותודה לך על הרבה דברים (פרוט בע"פ)

וכל טוב לך

נשיקות ואהבה רבה

שלך, גלעד

...אל ההתאמה-טויות ויותר אל הצניצ באמת."

ליחת רעים

חגי

את גלעד הכרתי אישית לא הרבה זמן, לצערי. שמעתי עליו אמנם מחבר'ה מחצור שלמדתי אתם בגבעת-חביבה, אבל אותו פגשתי באוניברסיטה. הייתי אומר, שמההתחלה שני דברים מאד בלטו, כמו שהכרתי אותו, בדקות הראשונות. (סך-הכל, זו היתה תקופה של מספר חדשים שהייתי אתו ביחד.) הדבר המיוחד והנחמד מאד היה סגנון הדיבור. מין סלנג כזה מאד טיפוסי, מאד אישי. הומור מיוחד. הצגת שאלות במין סגנון כזה. סגנון שהיה טבעי עם כל בן-אדם, עם כל אחד. זה לא היה לצורך איזה עשיית רושם מסויים בפני מישהו.

עוד דבר. נפגשנו בעצם ערב המלחמה ביד-אליהו, במאגר קציני שריון. גלעד הגיע מאיזה טיול ברמה. לא ידענו בדיוק את המצב. חשבנו שצה"ל כבר בדמשק ושהדברים מתנהלים בלעדנו. חיכינו כבר כמה שעות. לקחו שמות, פרטים, אמרו להתכוון — ובינתיים לא קראו לנו לשום מקום. אז תכננו לגנוב איזה מקלע ולצאת לרמה, לעשות טיול נחמד ולא לפגור יותר מדי אחרי הכוחות.

עוד זכור לי, שנעמה הגיעה מחו"ל, בדיוק באותו ערב או ערב לפני... הוא קפץ אליה הביתה. השאיר כל פעם את מספר הטלפון שאתקשר אליה, וכל חצי-שעה הוא חזר לראות אם קוראים, וככה נסע איזה 4 פעמים הלך וחזור. כל הזמן התקשר.

רק בלילה הגיע רכב לקחת את כולנו לגיוליס. גלעד היה ברכב של הקיבוץ. נסענו אתו עוד 4—3 חבר'ה. אמרו לנו: "מהר, תחזירו את הרכב, תגיעו מהר לגיוליס. תקחו ציוד, מחלקים אתכם לכוחות ותעשו את זה בכל המהירות". אנחנו מגיעים לחצור, מכניס אותנו לשתות קפה. הכל במין שלוח כזאת, כאילו דבר לא מתרחש. נכנסנו לחדר — עונה, תקליטים. אנחנו כולנו שכחנו שאנחנו בעצם נמצאים ערב מלחמה. התחיל לנגן פתאום. הוא ניגן על האורגן. אנחנו ישבנו ושמענו. נהנינו. שכחנו שאנחנו ממהרים ועוד צריכים להגיע לגיוליס. אחר־כך עוד שמענו כמה תקליטים...

אחרי ביקור של שעתיים בחצור — הגענו גם לגיוליס. גלעד היה בגדוד 94. היה מפקד זחל"ם רוב הזמן. הוא תמיד חיפש חוויות, דברים מיוחדים; ואז כל פעם עבר מזחל לזחל, להרגיש את עצמו יותר חפשי ואולי למצוא משהו שיעניין אותו.

דברתי אחר־כך עם אחד מהצוות שלו והוא אמר שגלעד עשה מהזחל"ם איזה פרייבט כזה לטיולים. הסתובב שם בכל מיני מקומות וטייל לא בדיוק במסגרת, לצאת קצת מהשיגרה המשעממת. כי מה שהזחל"מים עשו — בלילה הם היו עם הטנקים וביום הם היו קצת אחורה. לא היה לנו תפקיד מיוחד. היו לנו פה ושם כמה היתקלויות, אבל עיקר המלחמה היה מעין תפקיד המתנה ותצפית ואבטחה. בעצם, מאותו יום שני שעלינו למעלה לרמה ועד יום ששי, ה־19 לחודש, יומו האחרון של גלעד — לא נפגשנו. התראינו ביום שישי בבוקר. הגענו במקרה לאותה נקודת פינוי נפגעים של החטיבה. אני כבר הייתי על גיפ. גלעד רואה ושואל אותי: "עם מי אתה נמצא על הגיפ?" אני שואל אותו: "מה יש?" הוא אומר לי: "תראה אני על זחל"ם כמעט 3 שבועות. אולי נגוון". הוא שאל אם הוא יכול להצטרף, אמרתי לו: "כן".

הוא עלה לגיפ. באותו בוקר היו לנו כמה משימות, לנסוע אחורה, לקדם כלירכב, שיגיעו לנפגעים אמבולנסים. זכור לי שכשעתיים לפני המקרה ישבנו באיזה מקום, איזה בונקר. היתה שם הפגזה באיזור, נכנסנו לבונקר. ואני לא הייתי ביחסים הכי טובים עם הנהג שלי. התוכחתי איזה ויכוח קטנוני אתו מה לפתוח, איזה אוכל, צריך לשמור, וכו'. אנחנו עוד לא מספיקים להחליף מלים, וכבר גלעד התערב להשרות רוח טובה, אווירה טובה. הוא אומר: "תפסיקו לדבר על שטויות. תראו באיזה מקום אנחנו נמצאים. ירק מסביבנו (כאשר הכל היה שם סלעים וכל מי שהיה שם יודע) ושקט פסטוראלי", (כאשר פה ושם נופלים פגזים). הוא ניסה תמיד להרגיע, להשכיח את הויזיר אחרי זה... זה היה ב־19 לחודש. המלחמה הסתיימה כמה ימים אחר־כך. כוחותינו היו במצב סטאטי. הרגשנו שכאן בעצם מסתיימת המלחמה. גלעד אמר: "בואו אתי לסיני. יש לי חברים טייסים. נטוס ונגיע לסיני ואולי נמצא שם משהו מעניין, שלא נפסיד מה שקורה שם בדרום". אבל בעוד אנחנו מדברים היתה איזה קריאה בקשר להגיע לסדנא של טנקים. יש איזה טנק שצריך להעביר אותו קדימה: הוא לא יודע את הדרך. עשינו את זה. הגענו אל המקום, ואז התחילה הפגזה רצינית מאד. התנענו את הגיפ ונסענו בכל המהירות אחורה, אבל המזל העוור שדוקא הוא ייפגע אז.

לא זכור לי בדיוק, אבל הוא הספיק עוד כמה שניות... הוא היה שקט ורגוע כמו שהוא היה בחיים...

את גלעד ראיתי בפעם הראשונה לפני 8 שנים בערך, כשהוא היה מדריך בתנועה. אנחנו היינו בתקופת הרכי" ליות; כשהיינו רואים מישהו חבר של מישהי, אז ישר זה עובר ככה... מיכל. כשהגעתי למשרד של המכינה אז הפרצוף הזה היה טבוע לי כחבר של מיכל. אנחנו שנינו איחרנו למכינה, כי גלעד החליט מאד מאוחר. הוא התלבט אם לנסוע לארצות-הברית למחנות קיץ, אם ללמוד. אני גס-כך גמרתי את העבודה שלי די מאוחר, ושנינו הגענו כשלושה שבועות לאחר תחילת הלימודים למשרד המכינה באותה כוונה, לנסות להתקבל למכינה.

אני אמרתי לו שהוא מאד מוכר לי מאיזשהו מקום. הוא אמר לי, שגם לו נדמה שהוא ראה אותי פעם, ברור היה לו שהוא ראה אותי על מגרשי הכדורעף ואני ראיתי אותו בשריד. ועוד באותו יום כבר עברנו לגור ביחד. ממש היה מין קשר בלתי-אמצעי מהרגע הראשון, ביום הראשון שנפגשנו. שאלתי אותו מה הוא עושה, איך הוא יסתדר, אם אפשר לעזור לו במשהו. אז הוא הסביר לי שיש דירה של חצור בבן-יהודה ומדי פעם הוא מתגורר שם ופעם שם. דודים שלי נסעו בדיוק אז לצרפת והיתה לי דירה לחודש. אמרתי: "אתה יודע מה? בא נגור ביחד". זה היה כבר שלושה שבועות אחרי תחילת המכינה. כך שמאז ממש כל בוקר יצא לנו לנסוע ביחד לאוניברסיטה. זה היה מאד נח מכל הבחינות. למדנו ביחד אנגלית, מתמטיקה, ונושאים דומים. סדר-היום היה די דומה. זה היה בתקופה הראשונה. גרנו ברחוב וייצמן בדירה בת 3 חדרים. היו לו כמה לירות אז הוא קנה מערכת בהזדמנות, והביא אותה לדירה.

התחלנו לעשות חינוגות. היינו קונים הרבה תקליטים. כעבור שבועיים — אני גמרתי לעבוד והתחלתי ללמוד, היה לי קצת כסף, הוא אומר: "למה שלא תקנה איזה אוטו. זה יכול להיות נחמד...".

הייתי קופץ עם גלעד הרבה פעמים לאקדמיה למוזיקה, כשהיינו גומרים את השיעורים באוניברסיטה. יש שם חדרים עם פסנתר להעברת שיעורים או לתרגולים של תלמידים שלומדים באקדמיה. הוא היה מזמין אותי שאבקש שינגן לי כל מיני שירים ונעימות שמוצאים חן בעיני. היינו יושבים שם שעות על-גבי שעות; כל מיני נעימות, מסרטים בעיקר ושלאגרים אחרים, בביצועים שלו, בעיבודים שלו. אני הייתי מבקש והוא היה מנגן. ככה היינו יושבים, מדי פעם מפסיקים ומשוחחים.

המכנה-המשותף שלנו היה מאד-מאד גדול. החל מאותן בעיות של שני בחורים צעירים שמתלבטים בקשר לעתיד, הן כבני קבוץ אשר מחפשים, מנששים לגבי העתיד, וכלה בלימודים. היינו יוצאים גם לשמור על כושר גופני ביחד; לעתים קרובות בערבים היינו יוצאים לריצות על הכבישים.

היינו משוחחים המון. לגלעד היו כל מיני תכניות מאד לא מנובשות. "עכשו אני לומד 3 שנים" — אחרי זה הולך למקום זה וזה, מלמד 4 שנים שם. גלעד רצה ללמוד. הוא חשב על מושב עין-יהב.

מארצות-הברית יחד עם נעמה וסיפרתי לגלעד. שוב התעורר אצלו משהו, ועוד באותו ערב, ביום חמישי, הוא נסע לחצור והביא את האוטו, את הפגיו של חצור, רכב של החברים — והוא הסביר לי שביום ששייִשבת, זה יום-כיפור, בִּיִּרְכָה אף־אחד לא צריך את הרכב, הוא יעמוד לרשותנו. היה לנו הרבה על מה לדבר. קודם־כל, אני הייתי מעורה, מא' עד ת' בכל הבעיות הקטנות — מה שהפריע, מה שלא הפריע, מה שהיה יפה בינו ובין נעמה. ואני יודע בפרטי פרטים מה הסיבות שגרמו לכך שייפסק הרומן.

גלעד, שוב מאותו רגע, היה ממש משוחרר בצורה בלתי־רגילה. הצעתי לו שבאמת כדאי שישאר יחד אתי, וגם ששי וגם שבת נכלה ביחד. באותו יום ששי היו לנו לימודים באוניברסיטה. אלה היו ממש הימים האחרונים, ה־2 וה־3 באוקטובר... המכינה נגמרה והתכווננו לבחינות.

אחרי אותו יום־לימודים ביום ששי נסענו לשריד. בדרך הוא הראה לי איזשהו מקום שבו נפל בחור מחצור, בשם יזהר אשל. הוא סיפר לי את כל הסיפור. בטבעון נסענו למשפחת פ. הורים של סמל שהיה תחת פיקודו של גלעד ונפל בפשיטה ללבנון. נסענו לבקר אותם. גלעד שמר על קשר אתם מאז שהבן נפל. היה מטלפן לעתים קרובות, וכמה פעמים בשנה היה יוצא לבקר.

נסענו לטבעון. ישבנו אצל המשפחה כשעתיים. ושוב, בשבילי, בתור בחור צעיר, כל הגישה הזאת של בחור כמו גלעד, שהיה לו טיפ־טיפת הנסיון הזה של יחס להורים שכולים, היה בשבילי דבר חדש לגמרי. עוד לא נתקלתי בבעיות כאלה. ושוב התרשמתי ממערכת היחסים שהיו בינו לבין משפחת פ.

בכל הנושאים האלה, הייתי מעורב מאד, כי קודם־כל, כמו שאמרתי, היה ממש קשר בלתי־אמצעי, והיינו מסוגלים לשבת 4—5 שעות ולשוחח על כל הבעיות הקטנות מא' עד ת'. זה התחיל מבעיות אישיות ובעיות של עתיד, הפילוסופיה של החיים, על הכל. היינו מדברים על דברים קטנים ביותר שיכולים להיווצר אפילו בין גבר ואשה. לי, היתה זו ממש הפעם הראשונה שהנעתי לנושאים כאלה או למין פתיחות לב עם בן־אדם. אני חושב שזו היתה חוויה בלתי־רגילה. בערך שבוע לפני התחלת המלחמה נסעתי לארצות־הברית, וכשחזרתי — אז חזרתי עם נעמה. חזרתי ביום חמישי

הצטרפה אלינו עוד בחורה ונסענו קודם לשדה-דב. אחרי זה לדירה שלנו. הוא אמר, שהוא מוכרח לגלות, לפחות ברגע זה, אזרחות למופת. הוא רק הוצב ביחידת מילואים זמן קצר, כמה חדשים לפני אִתּוֹ 6 באוקטובר. באותו רגע הפרדתי ממנו והוא נסע לבית-השריון. בפעם הבאה ששמעתי — היתה זו הידיעה האיומה.

נסענו לשריד. הוא התארח אצלי במשפחה. בערב היו ריקודים. יש בת מהכיתה שלי ששמה רחלי וגם היא התכוונה ללמוד אתו באותה הכיתה באקדמיה למוזיקה. ישבנו אצלה כ-3 שעות בערב. הם היו משוחחים על סונאטות וקונצ'רטי והיו מוציאים כל מיני צלילים שלא הבנתי בדיוק מה הם. הוא עשה לה כל מיני בחינות. זו הפעם הראשונה שהיא ראתה אותו. והיתה זו מין חוויה בלתי-רגילה לראות איזה מין קשר שנוצר תוך שניות ומגיע לשיחה ממש מעניינת על כל נושא שהוא. המשכנו לשבת שם עד השעות הקטנות של הלילה.

ביום שבת בבוקר לקחתי את נלעד ואת שני אחי ויצאנו לטייל. נסענו עם הרכב של חצור. טיילנו קצת בעמקי-זרעאל. עלינו למצפה יער בלפור ומשם ראינו את כל עמקי-זרעאל, נסענו לנצרת. בסביבות 1.30 בצהריים נסענו ל"יער המכושף". יצאנו לבדוק את התכוונות לגבי כל מה ששמענו לפני זה על המקום הזה. ושם ראינו הרבה מטוסים טסים הלך וחזור. אנחנו בעמקי-זרעאל — וכל מה שקורה ברמה, מיד עולים מטוסים אצלנו. היינו ערים לתופעות האלה של מטוסים בימי שבת בעיקר. החלטנו להדליק את הרדיו. זהו. הדלקנו. שמענו את ההודעה הדרמטית. התגובה הספונטנית של כולנו היתה שמחה. ממש שמחנו. אמרנו: יאללה, עכשיו נכניס להם עוד איזה שטרונגול. היינו נורא מבסוטים. אבל אחרי כמה שניות ממש חזרנו שוב להיות רציניים, ונלעד העלה את הבעיה: בטח בחצור יש עכשיו אזעקה. התחילו כל מיני סיסמאות ברדיו. צריכים את האוטו. נסענו לשריד.

נלעד הציע לי שנעשה איזה משחק שש"ב לכבוד הנצחון. הרבצנו עוד איזה כמה משחקי שש"ב. אחרי זה עשינו עוד איזה שטיפה בבריכה והתלבשנו לנסוע לתל-אביב.

זכור לי איזה קוריוז. אחת התלמידות במכינה שמעה אותו פעם מנגן. אחרי זה היא באה ואמרה שהיא רוצה לשמוע אותו מנגן. גלעד הסכים. ניגש מיד לפסנתר וניגן. הדבר נורא מצא-חן־בעיניה, ואחרי כל שיעור, היא ניגשה וביקשה ממנו. פעם אחת, פעם שניה.

הוא היה עסוק... אבל היא לחצה ולחצה ובסוף הוא הסכים. ישבנו שם כמה חב'ה ונלעד ניגן על הפסנתר.

עמוס

אני ראיתי את גלעד בסמינר צופי, בוודאי בכתה ח' או ט'. זכרתי אותו מנגן על אקורדיון ומחייך. הכרתי אותו בסמינר י"ב בנבעת־חביבה. היינו שנינו במזכירות המחזור. לא היה לנו קשר מיוחד באותה תקופה. אני שירתי בשדה־דב רוב הזמן שלי. בעצם, כל תקופת הצבא לא ראיתי את גלעד בצורה סדירה. בשלב מסויים, כשגלעד התחיל לחשוב על הנושא הזה של לימודים, היה קופץ לתל־אביב. כשהיה קופץ לתל־אביב היה מרים צלצול. ביום אחד הגיע. מרים צלצול, מניע לשדה־דב, נכנס לטייסת. בחוש המעשי שלו מנסה לסדר איזה טיסה. אז הוחלט שצריך מדים לטיסה. היה קצת מסובך בלי זה.

בין השאר הוא היה מזמין אותי גם למסיבות. לא הגעתי אליהן. הייתי חייל סך־הכל! היה קשה. בעצם, ידעתי בשלב מסויים שגלעד התחיל את המכינה. כשדני נסע לחו"ל — נוצר, אולי בגלל חסרונו של דני, הקשר היותר עמוק. אני אולי הכרתי קצת את גלעד האחר. הכרתי יותר את גלעד המתלבט, היותר רציני. כיוון שהרבה זמן לא נפגשנו, אבל במעט הזה שנפגשנו היינו יותר משוחחים על

הבעיות האישיות, על העתיד באמת, ליותר על ההתלבטויות, איך לפתור את הבעיות. כי מה שאולי אפיין את גלעד, שהיתה לו קשת רחבה של תחומים שבהם הוא היה יכול להיקלט ולהצליח.

התקופה האחרונה של בערך 3 חדשים, שבה בעצם הכרתי את גלעד והיינו נפגשים הרבה, נחתכה די פתאום. אולי אספר איך התרחשו הדברים לגבי. אני נשארתי בצבא, כמו כל מי שפחות או יותר היה בתמונה. לא יצאתי הביתה כבר מיום חמישי. צלצלתי לבית של דני, של גלעד, ביום ששי, לא היה שם אף־אחד. ביום שבת צלצלו מהשער, אמרו לי שאגש לטלפון. הרמתי את הטלפון, התברר שדני וגלעד הגיעו לשער. באתי, סיפרתי להם מה אני יודע, לא היה מה להסתיר. היינו כולנו די עליזים. כמו שדני הזכיר קודם, לא היה שום מקום לחששות. לא ציפינו...

התחילה המלחמה עם כל הצרות. אני מגלעד ומדני לא שמעתי יותר. השתדלנו גם לא לדעת כל־כך, בשלב מסויים. באחת הפעמים הבודדות, אחרי 3 שבועות בערך, שיצאתי הביתה, פגשה אותי בת אחת מהכתה. לגבי טייסים ידעתי כמעט הכל. היא אמרה לי: נפל גלעד מחזור. "זה שניגן על אקורדיון ותמיד חייד, נחמד כזה". טוב, היא לא ידעה שום־דבר על הקשרים בינינו. סך־הכל, רק תקופה די קצרה היה קשר אינטנסיבי. בתקופה הקצרה הזאת, האחרונה — זה היה הקשר הכי הדוק שהיה לי פרט לבני הכתה שלי.

נעמה

הכרתי אותו זמן קצר ומאוד עמוק, אולי בדרכים אחרות. נפגשנו בכפר-המכביה. היה כנס של המשלחת. אני זוכרת שחלקו — ארצות-הברית לחוד וקנדה לחוד. הוא עתיד היה לנסוע לקנדה. היו שם בנות מהשומר-הצעיר שהכירו אותו ונשאו לדבר אתו. איכשהו התחלנו לקשקש. היינו צריכים לשמוע איך להתנהג עם ילדים וכו' ואיך להעביר את הציונות, ובמקום זה אני זוכרת שישבנו על הדשא והתחלנו לדבר. אני זוכרת שהוא נורא ניסה להסביר לי מה זה בשבילו לחיות ואיך החיים ומה הוא רוצה. בערב היו ריקודי עם. אני אוהבת לרקוד ונלעד לא ידע לרקוד. הוא ישב שם מאחור... הוא אמר: "קחי לך בן-זוג, אני אצפה ואתן נקודות מי רוקד הכי טוב". חילק את הנקודות. זה היה בכפר-המכביה. יצאנו משם והגענו לתחנה המרכזית. פגשנו שם חבר שלו מצבא-קבע, סרן, והוא: "הי, נלעד, מה כבר התחתנת?" זה היה היום השלישי שהכרנו. אחרי שהוא הלך, נלעד אמר: "את יודעת? אם הוא חושב ככה, זה רעיון נחמד", והתחיל להתפלסף על הנושא. הייתי צריכה לנסוע לקנדה. אז קודם-כל אני הייתי צריכה לבוא לחצור, ולא רציתי. אני זוכרת שבאתי לחצור, וכל הכתה ישבה שם באיזשהו חדר ואני הייתי צריכה להיכנס. נכנסנו. לי היה נורא לא-נוח. אני זוכרת שאמרת לי: "מה אני צריכה לבוא לחצור כליכך מהר?" אז הוא אמר לי: "שמעי, כאן אני גר. זה הבית שלי. אני חי כאן. את צריכה לראות מנה זה".

אגרות אחרונות...

9-10-73

הכל אצלי בסדר עד כה. נמצא בצפון הרועש. מתקדמים
יפה והכל כנראה יהיה בסדר. לא לדאוג יותר מדי.

10-10-73

מקוה שהגיע מכתב נוסף ממני. שוב — אני בצפון,
בגולן. כל-טוב ולהת' בקרוב.

11-10-73

ממשיכים... מתמשכים, לא ברור מתי בדיוק יגמר.
הכל באמת בסדר.

13-10-73

ד"ש ממני והכל בסדר. מצטער שלא יכול לכתוב כל-
יום.

16-10-73

קשה להרגיש אך הימים עוברים. אצלנו המוראל עדיין
גבוה. ראיתי את עוזי לפני שבוע, רגע לפני שהמשכנו
להתקדם. אפשר לכתוב אלי לפי הכתובת. מרגיש מצויין,
ד"ש לכל מי שמעוניין.

18-10-73

מרגיש טוב. הכל בסדר. קיבלתי שני מכתבים ממכם
ומאחותי. חבילה עוד לא-
כל-טוב ולהשתמע.

שלכם, גלעד

